

Za poklady Broumovska
Tradiční hudební festival s bohatým
programem vzdá hold létu

8–9
strany

Bor a Sypací skála
Sto let od zřícení mohutného
skalního bloku nad Machovem

10
strana

■ Adršpašské skály v novém **str. 2**
■ Via Czechia na Broumovsku **str. 3**
■ Na graffiti nebo PET-art **str. 14**

VÍTEJTE V CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI BROUMOVSKO

LETNÍ.BROUMOVSKO

Informační noviny. Broumov, Police n. M., Teplice n. M., Meziměstí ■ LÉTO 2021

Broumovsko. Blíže sám sobě.

O tom, jak prožíváme svět, co se nám děje a především, jak to čteme a co z toho vyvozujeme, rozhodujeme sami. Abychom tedy pochopili svět kolem nás, měli bychom začít u sebe sama. Mít čas se poznávat, mít k sobě dobrý vztah. Klást si otázky: kdo jsem, kdo bych mohl být, kdo bych chtěl být a kdo bych měl být? O to více v době, která se kvůli epidemii vymknula z kloubů.

Broumov a Broumovsko vytvářejí silnou a inspirativní kulisu pro ty, kteří si takové otázky chtějí klást. Tady se Vám často stane, že návštěva neskončí jen odškrtnutím dalšího místa v pomyslném seznamu. Zdá se nám, že spisovatel Arthur C. Clarke vystihl zajímavou podstatu, když řekl: „Ale žít jenom proto, aby člověk žil, to je dost málo. Život musí obsahovat hodnoty, pro které stojí za to žít“. A my dodáváme: ale žít jenom proto, abych někde byl, to je dost málo. Člověk by měl vyhledávat místa, která dávají prostor a inspirují k bytostnému tázání, bez kterého nemůžeme nahlédnout hodnotu a smysl života.

V celém našem regionu je dnes něco přes čtyři tisíce lůžek, tedy jen asi deset lůžek na km². Je to vlastně velmi nízká kapacita na okouzující přitažlivost našeho regionu. A vypovídá to o tom, že zde je opravdu možné zažít klid. Mnoho návštěvníků je jednodenních a směřují převážně do Adršpašsko-teplických skal. Budete-li tesknit po společnosti, pak můžeme doporučit prázdninové měsíce mezi desátou a patnáctou hodinou. Chcete-li a umíte si užít klidu, k čemuž ponoukáme, pak se u nás ubytujte, do adršpašského nebo teplického skalního města přijedete nad ráno či v podvečer a zažijete tam fascinující klid a majestátnost těchto přírodních skalních monumentů. Přes den je pak možné objevovat pozor-

hodné scenérie přílehlých skalních oblastí nebo Javoříčů či Jestřebích hor, objevovat unikátní barokní památky, kláštery či také kostely ukryté v krajině Javoříčů hor. Nebo se prostě budete toulat místními lesy či nekonečnou sítí cest mezi loukami a poli, kde můžete být prakticky sami. Můžete objevovat kouzlo místní gastronomie. Západy a východy slunce. Skalní vyhlídky. Brouzdat se rosou. Osvěžit se z místních pramínků.

U nás prostě dostanete mnoho podnětů k zastavení, a zastavení je správný začátek života se smyslem. Vyzkoušejte si to. Možná se Vám to stane nezbytností, jako mnohým z nás. Pak Vás přivítáme i jako nové obyvatele našeho krásného kraje a i Vy budete moci čerpat z jeho unikátnosti, kterou je Boží klid.

Jan Školník

foto Jan Pfeifer a Michal Bareš

ZVEME VÁS

Broumovský klášter

Ideální místo pro malé i velké návštěvníky s celoročním provozem.

(více na str. 4–5)

Na kole kolem broumovských barokních kostelů

Okružní trasa vás provede neprávem opomíjenými kouty Broumovska.

(více na str. 12)

Kouzlo Svatojakubské cesty

Ticho, daleké výhledy a Boží klid nabízí broumovský úsek Svatojakubské cesty.

(více na str. 27)

Voda je základem života

Národní geopark Broumovsko vám tentokrát představí své prameny, studánky a artéské studně.

(více na str. 29)

www.broumovsko.cz

Adršpašské skály chystají několik významných změn. Od 1.4.2021 bude spuštěn online nákup vstupenek do skalního města. Návštěvníci si na stránkách www.adrspasskeskaly.cz budou moci zakoupit vstupenku na konkrétní den i hodinu a v případě příjezdu autem také vjezd na parkoviště. Každá vstupenka bude obsahovat unikátní QR kód pro snadnou kontrolu ve skalním městě i na parkovišti.

Dále plánujeme vylepšení webových stránek, které přinesou informace o dění v Adršpachu, aktuální dopravní situaci, ale také tipy na výlety a možnosti ubytování a stravování v blízkém okolí. Nová grafická podoba stránky zpřehlední a zatraktivní.

Plánujeme také zintenzivnit komunikaci na sociálních sítích. Na facebooku a instagramu už teď

pravidelně informujeme o novinkách v Adršpachu a šíříme osvětu o ochraně přírody.

Doufáme, že se nám touto cestou podaří zlepšit dopravní situaci především v letních měsících, a tím zlepšit i dojem

z návštěvy skalního města, které díky jeho jedinečnosti musíme chránit pro další generace.

Kateřina Menšíková

Adršpašské skály od dubna v novém

Teplice nad Metují a co k nim neodmyslitelně patří

O Teplických skalách, poustevně a dalších zajímavých místech v oblasti Teplic nad Metují už bylo v těchto novinách napsáno mnohé. V mezích se však leccos změnilo. Dovolím si tedy zaktualizovat a „oprášit“ některé informace.

Začneme ivanitskou poustevnou na Kamenci v Teplicích nad Metují. Je ještě stále hodně lidí, kteří nevědí, že se tato unikátní stavba nachází v naší oblasti. Barokní ivanitská poustevna je stavba půdorysu ve tvaru U, uzavřeného zdí a zahradou, sestávající se z kostela P. Marie Pomocné a dvěma křídly poloroubené poustevny. Je to jedna z posledních památek na kongregaci Sv. Ivana, založenou pro poustevníky v Čechách v roce 1732. Zdejší stavba je neobvykle velká, postavená v roce 1753 doktorem Janem Maxmiliánem, který se zde společně se dvěma dalšími poustevníky ve svých 65 letech rozhodl poustevničit.

Stavba byla donedávna napadená dřevomorkou a v podstatě odsouzená k zániku. V roce 2010 byl založen spolek na záchranu Teplické poustevny, jehož cílem je zrestaurovat vše tak, aby byl vidět stavební vývoj. Díky spolku i veřejné sbírce se podařilo hodně věcí a novinkou je i to, že poustevna má po šesti letech opět tři komíny. Více informací naleznete na www.poustevnateplice.cz.

Přílehlá obec Zdoňov, ležící v blízkosti hranic s Polskem, také patří k Teplicím nad Metují. I zde jsou památky, které nejsou příliš známé, k nimž se dá dojít nejednou turistickou cestou. Pozoruhodnou sakrální památkou je kostel Nejsvětější trojice, který

leží uprostřed obce. Jako rok jeho výstavby se nejčastěji uvádí 1384. Původně byl postaven ve stylu gotickém, až později v 16. století byl upraven na renesanční. V té době zdejší panství patřilo pánům Bohdaneckým z Hodkova. Kostel je pro veřejnost uzavřen, ale občas se v něm konají charitativní akce.

Bischofstein, zámek a skalní hrad s vyhlídkou, je součástí Jiráskových skal. Zámek Bischofstein (původně tvrz) byl v roce 1666 přestavěn v letní sídlo. Nedaleko zámku je tzv. Černé jezírko a zřícenina hradu Skály. Ještě před pár lety bylo místo opomíjené, ale poslední dobou se stalo lákadlem pro turisty. Možná je to i tím, že v zámku funguje restaurace, kolem dokola je spousta značených tras, a tak se Bischofstein stal oblíbeným cílem turistů, cykloturistů a v zimních měsících i běžkařů.

Takto bychom mohli pokračovat ještě dlouho, protože obcí patřících pod město Teplice nad Metují je hodně a v každé z nich se nacházejí nějaké památky. Je jen na vás, jestli je všechny objevíte.

Při tvorbě článku byly použity informace z webu www.poustevnateplice.cz.

Beata Radoňová, foto Libor Jenka, Oldřich Jenka a KIS Teplice n. M.

Via Czechia vede i přes Broumovsko

V roce 2020 vznikl projekt nejdelších dálkových stezek v Česku – Via Czechia. Stezky Via Czechia procházejí ve dvou větvích (Severní a Jižní stezka) celou Českou republikou od nejzápadnějšího po nejvýchodnější bod, sledují převážně státní hranici a překračují nejvyšší vrcholy většiny našich hor. Každá trasa měří přibližně 1.050 km, což představuje přibližně 6–7 týdnů pěšího putování nebo 2–3 týdny na kole. Severní stezka prochází ve čtyřech etapách rovněž krajem Broumovska, přičemž navštěvuje většinu jeho nejzajímavějších míst.

Jedinečnost stezek Via Czechia spočívá nejenom v jejich délce, ale v uceleném systému, který vytvářejí. Obě stezky existují ve variantách pro pěší turistiku, cykloturistiku a v horských úsecích pro zimní turistiku na lyžích. Všechny trasy tak měří dohromady 5.160 km! Významnými body na stezkách Via Czechia jsou také křesťanská poutní místa, která se pro někoho mohou stát samostatnými cíli putování. Trasy jsou rozděleny na logické úseky, s uzlovými body dobře dostupnými veřejnou dopravou. Lze je tedy absolvovat postupně po částech – podle časových možností, chuti, kondice apod.

Autorem projektu je Jan Hocek, který na něm pracoval od prosince 2019, v roce 2020 obě stezky celé prošel nebo projel na kole, aby tak zachytil jejich aktuální stav a doladil finální trasu. Jan Hocek o stezkách napsal a nafotoграфoval dvě knižní publikace, které lze využít pro inspiraci nebo jako průvodce pro vlastní putování.

Severní stezka Broumovskem

Trasa Severní stezky vede přes celou Broumovskou vrchovinu, a to nikoliv nejpřímější cestou. Naopak, ve snaze spojit co nejvíce zajímavých míst se klikatí jako had mezi pískovcovými skalami a těsně se přibližuje i k nejvyšší části Stolových hor. Úsek přes Broumovskou vrchovinu měří celkem 93 kilometrů a je rozdělen na čtyři dny pěšího putování.

Stezka přes Broumovsko začíná v Trutnově, na pomezí Krkonoš a Broumovské

vrchoviny, a první etapa ve svém počátku navazuje na předchozí krkonošskou etapu a pokračuje po Cestě bratří Čapků. Tuto dálkovou trasu opouští na rozcestí Pod Pasekou a dále již pokračuje po červené turistické značce až do Adršpachu.

Druhá etapa Broumovskem nabídne jeden z vrcholů přírodních krás, které lze v České republice spatřit za jeden den pěšího putování. Nejenom, že prochází vyhlášenými skalními městy Adršpašské a Teplické skály, ale pokračuje přes další skalní města Jiráskovy skály, Kočičí skály (s možnou odbočkou na blízký Ostaš) a končí uprostřed Broumovských stěn, u poutní kaple Panny Marie Sněžné na Hvězdě. Je tedy třeba počítat s dlouhým dnem, pro koho by pětadvacet kilometrů bylo příliš, může etapu ukončit v Dědově nebo v kempu pod Ostašem.

Třetí den prochází Severní stezka přes Broumovské stěny, které se jako několik kilometrů dlouhá zkamenělá vlna vypínají nad krajinou broumovského výběžku. Mezi kaplí na Hvězdě a vrcholem Hejšoviny se od konce 19. století nachází nejstarší značená turistická stezka Broumovska. Vede skalnatým hřebem s mnoha vyhlídkami, často po dávných kamenných cestách dlážděných pískovcem, které tu byly budovány broumovskými benedikty již od 18. století. Putování po Broumovských stěnách je tak trochu cestou do minulosti. Cesta nabízí bezpočet skalních vyhlídek, většinou s výhledem na severovýchod, tedy k Broumovu. Určitě byste neměli

Čáp ze zříceniny hradu Skály

vynechat vyhlídku Supí hnízdo, která jako jedna z mála odkrývá kruhový výhled. Z dalších zajímavých míst lze doporučit krátkou odbočku ke kamenným hřibům, Kamennou bránu nebo vyhlídku Modrý kámen.

Poslední etapa Severní stezky přes Broumovskou vrchovinu nejprve vyšplhá z Machovské Lhoty na stolovou hraniční horu Bor a následně přes polský výběžek sestupuje zvlněnou krajinou do Hronova. Z Hronova pokračuje Severní stezka po Jiráskově cestě přes rozhlednu Na Signálu do Náchoda a poslední kilometry stoupá na vrch Dobrošov s unikátní Jiráskovou chatou. V závěru se můžete projít po naučné stezce kolem několika objektů dělostřelecké tvrze Dobrošov.

Cyklistická varianta

Krajina Broumovské vrchoviny nabízí pro cyklisty spoustu možností, je však třeba mít na paměti, že stezky ve skalních městech a jejich blízkosti jsou pro kola většinou nesjízdné, příliš strmé nebo pro cyklisty uzavřené. Je tedy lepší kolo odložit u vstupu do skal a skalní oblast si projít pěšky.

Cyklistická varianta Severní stezky z důvodu horší přístupnosti vynechává vrch Bor

s přilehlými Bludnými skalami a objíždí rovněž Kočičí skály a horu Ostaš. Cyklotrasa vede podél celého hřebene Broumovských stěn, ovšem mimo jejich hřebenovou část, nejbližší skalním městům se zde dostanete v oblasti Slavného a Božanovského Špičáku. Cyklisté mohou případně využít kratší trasu po hřebeni Jestřebích hor mezi Jestřebí boudou a Hronovem. Cyklistická trasa měří 86 kilometrů a dá se zvládnout za jeden až dva dny.

text a foto Jan Hocek

Machovská Lhota

V Broumovských stěnách

Kamenná brána

Cikánka na Ostaši

Broumovský klášter

ideální místo pro malé i velké výletníky...

Plánujete výlety na Broumovsko? Pak by ve vašem výletním seznamu určitě neměla chybět návštěva broumovského kláštera – národní kulturní památky, která je nejnavštěvovanějším místem broumovského regionu.

Klásterní komplex pochází ze 13. století a autory jeho barokní podoby jsou slavní architekti Kryštof a Kilián Ignác Dientzenhoferové. Památku můžete navštívit celoročně – prohlídkový okruh je otevřen každý den, včetně pondělí (pokud tomu podmínky letos dovolí). Prohlídková trasa vás zavede do nejkrásnějších historických interiérů: refektáře, v němž je vystavena slavná historická kopie Turínského plátna, vzácně dochované klášterní knihovny se 17 tisíci svazky knih nebo do bohatě zdobeného klášterního kostela, zasvěceného sv. Vojtěchovi.

Kouzlo klášterní zahrady

Součástí klášterního areálu je také volně přístupná zahrada, která je ideálním místem pro poklidnou procházku, piknik či odpočinek s knihou v ruce. V centrální části zahrady se nachází Galerie Dům, v níž lze od

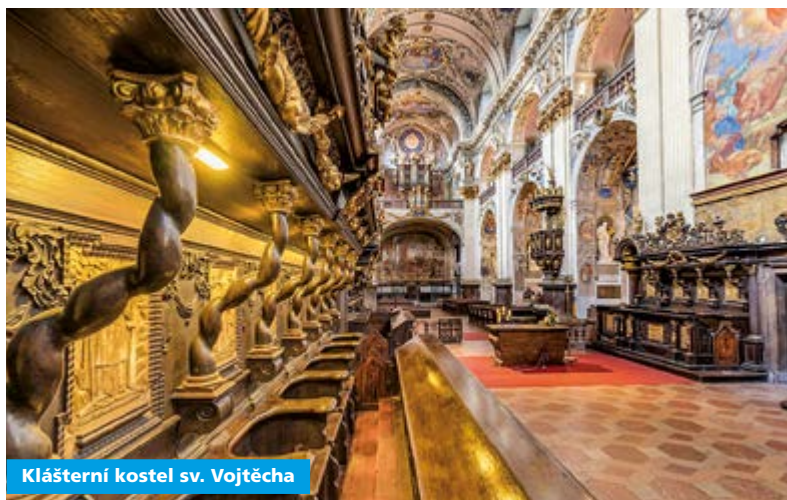
jara do podzimu navštívit některou z výstav současného umění. Za galerií se můžete pokochat pohledem na prastarý klášterní dub, který je svědkem dávné historie a také oblíbeným místem svatebních obřadů. V zadní části zahrady projdete kolem památníku opata Jakuba II. Chmela a posadit se tady můžete u barokní kašny s vodotryskem. Letní pohodu vám doplní příjemný zpěv ptáků a pohled do uklidňující zeleně nádherných klášterních stromů.

Noční prohlídková dobrodružství

Pokud jste příznivci spíše nočních výletů, můžete vyzkoušet oblíbené Noční prohlídky nebo Noční hrané prohlídky, které se konají během letních prázdnin. Vy i vaše děti si při nich užijete nejen tajemnou atmosféru za svitu svíček, ale potkáte i zajímavé kostýmované postavy z historie kláštera. Prohlídky je možné zamluvit telefo-

Broumovský klášter

Klásterský kostel sv. Vojtěcha

Klásterská knihovna

nicky na čísle 733 739 726 nebo na emailu prohlidky@klasterbroumov.cz. Pokud byste chtěli strávit v klášteře víc než jen jeden den, doporučujeme ubytování v renovovaných mnišských celách klášterního Domu hostů. Jeho dvou a čtyřlůžkové pokoje hostelového typu jsou dostupné i bezbariérově.

Koncerty, přednášky, vzdělávací programy

V broumovském klášteře sídlí nezisková organizace Agentura pro rozvoj Broumovska, která zde spolu se Vzdělávacím a kulturním centrem Broumov pořádá celoroční pestrý program – letní open air koncerty ArtCafé, výstavy v Galerii Dům nebo Dětské galerii Lapidárium, ochutnávku vín Vinum et Cetera, klášterní Burčákobraní, řemeslné trhy nebo řadu vzdělávacích programů pro malé i velké.

Jeden z programů si můžete vyzkoušet například ve Skriptoriu, funkční středověké písárně, která se během roku (i během letních prázdnin) otevírá při pravidelných Interaktivních prohlídkách. Ty vás přenesou

do světa středověku. Vyzkoušíte si míchání přírodních barev, ruční výrobu papíru nebo psaní husím brkem a inkoustem. Na léto také v rámci Skriptoria plánujeme uvedení nového programu Vazba knih, který bude veřejnosti a hlavně dětem přibližovat, jak knihy v klášteřích v minulosti vznikaly. Celý program Maiwaldovy akademie, která zajišťuje tyto vzdělávací programy, najdete na webu ma.klasterbroumov.cz.

Vaše cesta areálem kláštera by neměla minout ani hravou expozici Infobod „Krajina, pískovec a člověk v broumovském klášteře“. Jedná se o interaktivní výstavu, představující geologické i biologické zajímavosti broumovského regionu za pomoci několika různě zaměřených stanovišť s mnoha informačními i herními prvky, na nichž se vyřádíte vy i vaše děti.

Po prohlídce výstav i zahrady si můžete odpočinout v klášterní restauraci U Tří růží nebo v kavárně Café Dientzenhofer, která nabízí návštěvníkům z řad turistů i místních obyvatel posezení v unikátním prostředí

v objektu bývalého klášterního gymnázia. Zajímavé zpestření programu nabízejí také Benediktinské sklepy, kde lze objednat soukromou či skupinovou degustaci vín.

Pokud by ani léto neumožnilo osobní návštěvu kláštera (v době uzávěrky to není známo), podívejte se do kalendáře akcí na

webu www.klasterbroumov.cz. Najdete zde spoustu online programů, které můžete sledovat z pohodlí svého domova – koncerty ArtCafé nebo online komentované prohlídky kláštera.

Kateřina Ostradecká
foto Michal Balada a Marek Jehlička

Opatské sály

Broumovsko – regionální produkt

Na jaře Broumovsko rozkvétá. Příroda, která se probouzí po zimním spánku, hraje krásnými barvami. Na loukách a kopcích regionu rozkvétají rostliny a místní farmáři hlásí nové přírůstky.

Při putování Broumovskem navštívte Eko-farmu Bošina ve Vernéřovicích, kde ochutnáte vlastnoručně vyrobené produkty, jakými jsou mazánky a klobásky. Najdete tam i ovčí sýry a jogurty z ovčí farmy Šonov, o kterou se starají Menčíkovi. Osvěžit se můžete zmrzlinou z ovčího mléka, což je čerstvá novinka. Pokud máte chuť na zakušek, zastavte se v Polici nad Metují na náměstí přímo v krámku Kvíčovské pekárny. Uctívanou potravinou byl a stále je chléb. S ním se nesmělo zle zacházet. Podle pověsti se ve Žďáře nad Metují propadl mlýn do nitra země, protože rozmazlené mlynářovy dcery švihaly bochníky pruty, aby rychleji vychladly. Ochutnejte polický kvasový chléb, který je pečen podle původních receptur v parní peci. Pokud jste milovníky kávy a sušenek, zavítejte do klášterní kavárny v Broumově, kde již u vstupu ucítíte čerstvě praženou kávu od Volkafe. Jen si představte: šálek skvěle upražené kávy s pohledem na

barokní klášter. Zakousnout se můžete i do Benediktinských sušenek. Zkrátka doporučujeme přijet s prázdným žaludkem, uvidíte, že ho za chvíli naplníte, jelikož spousta restaurací v regionu k přípravě pokrmů využívá místní suroviny.

U nás najdete certifikované i dva zážitky, které stojí za to. Prvním je jízda na fríských koních na Jízdárně v Hejtmánkově. Její areál byl přebudován ze selského stavení. Pohled z koňského sedla a naprosté splynutí s přírodou vás nechá proniknout do tajů kraje. Jízda probíhá s doprovodem a skládá se z 15 minut přípravy koně a 45 minut vyjížďky na něm. Je možné domluvit si i delší výlet. Pro menší děti je v nabídce výlet na poníku.

Vydejte se naučnou stezkou Farmy Wenet. Nejen, že na ni uvidíte zvířátka, jako jsou papoušci, velbloudi, lamy, klokani a veverky, ale naučíte se třeba rozpoznat stopy zajíce nebo srnky. Po farmě jsou rozmístěné naučné cedule. U vstupu je možné si zakoupit krmení pro zvířata a při procházce farmou je tak můžete nakrmit.

Vyberte si z pestré nabídky výrobců:

Voda Natura – voda je plněná bez úprav a změn přírodních vlastností, kvalita je dána velmi příznivým poměrem obsaženého vápníku a hořčíku a nízkým obsahem sodíku a dusičnanů. Pramen se nachází v samém srdci Národní přírodní rezervace Adršpašsko-teplické skály.

Výrobky z ovčího rouna – ručně zpracované ovčí rouno, z kterého je na kovolrátku napředena ovčí vlna. Výrobky jsou dále vytvářeny ručně pletením, háčkováním, tkaním, filcováním a paličkováním. Tímto způsobem paní Ines Štovičková vyrábí šály, rukavice, čepice, ponožky, polštáře, vesty, koberečky nebo pletené hračky.

Pejskar, trvanlivé salámy – firma v Polici nad Metují existuje již od roku 1887, v té době závod vyráběl šunku a konzervy. V roce 1977 přišel na trh nový výrobek, salám fermentovaného typu, který byl podle města pojmenován Poličan. Ochutnejte také salámy Ostaš nebo Polický uherák.

Divoká kosmetika – Otomar Černý již před 22 lety pronikl do kouzla divoce rostoucích bylin. Byliny sbírá v regionu Broumovsko a pak z nich vyrábí gely a vlasové přípravky.

Včelí farma Rokytník – hlavní vizí firmy je produkce vysoce kvalitních medů

z ekologicky nezatíženého prostředí panenských lešů a luk. Lesní, javorový, pastovaný nebo ochucený med se skvěle hodí na váš stůl.

Dřevoterm s.r.o. – stínící technika vyráběná pod značkou PAVON s potiskem vzorů z kolekce Rosenberg, získaných digitalizací obrázků z ročenek z 19. století.

Kateřina Agnolozzi

Lucie Bošinová – Eko farma Bošina	Vyzrálé bio hovězí a bio vepřové maso, bůček, vepřové maso z Mangalice
Monika Menčíková	Ovčí, kozí a kravské mléčné výrobky
Ines Štovičková	Výrobky z ovčího rouna a tkané výrobky z přírodního materiálu
Kvíčovská pekárna spol. s r.o.	Polický chléb a cukrářské výrobky
Dřevoterm, s.r.o.	Stínící technika pod značkou Pavon
Martina Frydrychová	Malované kraslice Hany Váňové a Martiny Frydrychové
PEJSKAR & spol., s r.o.	Trvanlivé salámy, Ostaš – Polický uherák – Poličan
Hana Pašťálková	Dekorace ze sena
Simona Adamcová	Rokytnický med a medovina
Otomar Černý	Divoká kosmetika
Květuše Belanová	Taškárka – malba a kresba na bavlněné tašky
Jízdárna Hejtmánkovice	Projíždky na koních
Lenka Vítková Kozárová	Drátovací výrobky a kreativní sady
Lenka Hlaváčková	Kytice z vesnice
Adéla Jenková	ADA ART – kresba a malba broumovské krajiny
Vladimír Brádlér	Utajovaný včelín
Coca – Cola HBC	Voda Natura
Klášter Broumov servisní, s.r.o.	Benediktinské oplatky
Pavel Volk	Cukrářské výrobky z Bischofsteinu Káva a pralinky Volkafe pro Broumovsko
Martin Netík a Martin Weber	Farma Wenet – zážitek se zvířátky

ZÁMEČEK

Vydejte se za skvělým jídlem a výhledy na celé Broumovsko do hotelu Zámeček Janovičky, jehož restaurace je zařazena na Maurerově výběru nejlepších restaurací České republiky.

Doporučujeme včasnou rezervaci stolu na +420 734 621 305

Při rezervaci ubytování na www.hzj.cz získáte **5% slevu** s použitím promo kódu **WELCOME** na váš další pobyt!

Hotel Zámeček Janovičky
Janovičky 62, 550 01 Heřmánkovice

ORLÍK

HOTEL & RESTAURACE

Plánujete výlet do Teplických skal?
Stavte se na skvělé jídlo v nově rekonstruovaném prvorepublikovém hotelu Orlík s restaurací a prostornou letní terasou.

Doporučujeme včasnou rezervaci stolu na +420 734 443 162

Při rezervaci na www.hotel-orlik.cz získáte **10% slevu** s použitím promo kódu **WELCOME** na váš další pobyt!

Hotel Orlík
Střemenské podhradí 181,
549 57 Teplice nad Metují

DŮM HOSTŮ

KLÁŠTER BROUMOV

Ubytujte se v Domě hostů Kláštera Broumov a staňte se součástí příběhu, sahajícího do dalekého 14. století.

Navštivte naše stránky
www.dumhostu.cz

Při rezervaci na www.dumhostu.cz získáte **5% slevu** s použitím promo kódu **WELCOME** na váš další pobyt!

Dům hostů Klášter Broumov
Klášteří 1, 550 01 Broumov

Léto ve všech jeho podobách. Takový je motiv letošního ročníku hudebního festivalu Za poklady Broumovska, který bude od konce června do konce srpna opět lákat k hudební návštěvě broumovského regionu a jeho venkovských barokních kostelů.

Díky 16. ročníku zazní ve vybraných programech festivalu skladby a díla spojená s létem nebo přímo podle léta pojmenovaná: například Berliozovy Letní noci, Vivaldiho Léto ze Čtvera ročních období nebo Letní nokturna Tomáše Illeho, což bude premiéra na objednávku festivalu. V rámci svého programu festival připomene také 180. výročí narození Antonína Dvořáka.

Pokud to podmínky dovolí, odstartuje festival živým zahajovacím koncertem v sobotu 26. června v 18 hodin v klášterním kostele sv. Vojtěcha v Broumově, kde vystoupí Filharmonie Hradec Králové, mezzosopranistka Ester Pavlů a houslista Kristián Mráček. Během prázdnin bude festival pokračovat podvečerními, převážně sobotními koncerty v kostelích na Broumovsku. Vstupné na tyto koncerty je dobrovolné, výtěžek putuje v závěru festivalu na pomoc zdejšími kostelům.

Zahraniční hosté festivalu

I přes nepříznivou situaci minulého roku, kdy se například koncert rakouského saxofonového souboru Aureum Saxophon Quartett musel vysílat online, se organizátoři rozhodli nerezignovat na pozvání zahraničních umělců v létě 2021.

„Loňský festival měl velké štěstí, že se jako jedna z mála kulturních akcí mohl během léta vůbec konat. Brali jsme neobyčejnou situaci jako výzvu a přesunuli jsme se částečně do online prostředí, náš tým spolupracoval s externisty České televize, se zvukovým týmem ČRo Vltava, ČRo Hradec Králové a s internetovou televizí Mall.tv. Na festi-

valovém YouTube kanále jsou zaznamenány koncerty stále k vidění a naši posluchači si tak mohou připomenout mimořádné momenty právě v době, kdy je kultura stále utlumena. Podobný model chystáme i na 16. ročník a věříme, že naše rozhodnutí angažovat zahraniční umělce nebylo příliš odvážné a že všechny koncerty proběhnou tak, jak plánujeme,” uvádí ředitelka festivalu Tereza

Kramplová. Výkony renomovaných domácích umělců tak doplní vystoupení izraelsko-ruského pianisty Borise Giltburga, polského The Six & Sax Duo ve složení saxofon a kytara se soudobým polským programem, slovenského Moyzesova kvarteta nebo hornistů Jörga Brücknera (Německo), Szabolcse Zempléniho, Máté Harangoza a Ágostona Márkuse (Maďarsko).

Rezidenční umělci

Do letošního léta vstoupí festival s novinkou rezidenčních umělců. Na objednávku festivalu vzniknou dvě premiéry rezidenčního skladatele festivalu Tomáše Illeho, v jedné z nich s názvem Letní nokturna se objeví rezidenční umělci – violoncellista Jiří Bárta a hornistka a vedoucí Letních hornových kurzů Zuzana Ržouňková. Oba instrumentalisté se pak na festivalu představí ve více programech v komorní i sólové úloze.

Díla z broumovského archivu

Jedním z cílů festivalu je uvádění hudebních děl z pera broumovských autorů uložených v archivu broumovského kláštera. Jde především o připomenutí skutečnosti, jak důležitým kulturním centrem klášter v Broumově v minulosti byl, a snahu navázat na tuto tradici v dnešní době.

„Významným počinem minulého roku bylo vydání faksimile dobového opisu Klavírního koncertu č. 1 C Dur Ludwiga van Beethovena. Jedná se o vzácný doklad provozování Beethovenovy hudby v Čechách v první polovině 19. století a rukopis je také dokladem

Tomáš Ille

toho, že benediktini obraceli svůj zájem kromě duchovní hudby občas i na hudbu světskou. Pro festivalové návštěvníky bude faksimile k dispozici během koncertů," uvádí Tereza Kramplová. V sobotu 24. července 2021 plánuje festival uvést v kostele sv. Barbory v Otovicích v podání souboru Victoria Ensemble program z děl nalezených v českých klášterech. Jeho součástí budou i díla učitele a regenschorioho Antonína Celestina Menzela, který působil v broumovském klášteře v 18. století a jehož skladby uvede festival jako zdejší obnovenou premiéru.

Zuzana Ržouňková

Srpnové festivalové finále

Festival se přesune i ven – stejně jako v loňském roce oživí Cimbálová kapela Milana Broučka v pátek 30. července kopeček nad Hejtmánkovicemi. Především ve svém finále bude festivalový program součástí chystaného několikadenního happeningu, který má oživit dění na Broumovsku a na kterém se podílí řada dalších institucí. Kromě renomovaných umělců – recitál violoncellisty Jiřího Barty „při svíčkách“ s Bachovským monotematickým nočním koncertem, Victoria Ensemble s představením Křik Paříže, zpěv Londýna – vystoupí i regionální umělci, např. Trio Braunensis nebo kytarista Alexandre Glize. Hudební část doplní profesionální divadelní představení pro děti v podání Navíhového divadla Liberec a další multikulturní program. Festival Za poklady Broumovska vyvrcholí závěrečným koncertem v sobotu 28. srpna v kostele sv. Vojtěcha v Broumově, kde vystoupí Epoque Quartet a Duo Siempre nuevo. Více informací k celému programu najdete na facebookovém profilu nebo na webu www.zapoklady.cz.

Kateřina Ostradecká, foto Michal Bareš,
Libor Dadák a Eduard Školník

Za poklady Broumovska 2021 PROGRAM

**26. 6. 2021, 18.00 / Broumov,
klášterní kostel sv. Vojtěcha**
Filharmonie Hradec Králové,
Andreas Sebastian Weiser – dirigent
Ester Pavlu – mezzosoprán,
Kristián Mráček – housle

**3. 7. 2021, 18.00 / Vižňov,
kostel sv. Anny**
Trio Českého rozhlasu
Lukáš Pavlíček – hoboj, Lukáš Dittrich
– klarinet, Libor Soukal – fagot
Svatopluk Schuller – recitace

**10. 7. 2021, 18.00 / Police nad
Metují, kostel Nanebevzetí
Panny Marie**
Boris Giltburg (Izrael / Rusko) – klavír

**17. 7. 2021, 18.00 / Ruprechtice,
kostel sv. Jakuba Většího**
Jiří Barta – violoncello,
Terezie Fialová – klavír
Milan Polák – klarinet, Zuzana
Ržouňková (Slovensko) – lesní roh

**24. 7. 2021, 18.00 / Otovice,
kostel sv. Barbory**
Victoria Ensemble

**30. 7. 2021, 19.00 / Hejtmánkovice,
Kopeček open air**
Cimbálová muzika Milana Broučka,
Michaela Katráková – zpěv

**31. 7. 2021, 18.00 / Bezděkov,
kostel sv. Prokopa**
Jiří Barta – violoncello,
Terezie Fialová – klavír

**4. 8. 2021, 18.00 / Vernéřovice,
kostel sv. Michaela**
Máté Harangozó, Ágoston Márkus
(Maďarsko) – lesní roh
Účastníci a lektori
Letních hornových kurzů
Jana Goliášová, Eva Macková – klavír

**7. 8. 2021, 18.00 / Božanov,
kostel sv. Mari Magdalény**
Lektori Letních hornových kurzů
Zuzana Ržouňková (Slovensko),
Jörg Brückner (Německo),
Szabolcs Zempléni (Maďarsko),
Jan Vobořil – lesní rohy
Jana Goliášová – klavír

**14. 8. 2021, 18.00 / Šonov,
kostel sv. Markéty**
The Six & Sax Duo (Polsko)
Magdalena Jakubská-Szymiec –
saxofon, Grzegorz Szymiec – kytara

**21. 8. 2021, 18.00 / Martínkovice,
kostel sv. Jiří a Martina**
Moyzesovo kvarteto (Slovensko)
Jozef Horváth, František Török –
housle, Alexander Lakatoš – viola
Ján Slávik – violoncello, Zuzana
Ržouňková – lesní roh

**28. 8. 2021 / Broumov,
kostel sv. Petra a Pavla**
Epique Quartet a Duo Siempre nuevo

Vstupné na letní koncerty dobrovolné
Změna programu vyhrazena
www.zapoklady.cz

PSO nic nezastaví

PSO, celým názvem Police Symphony Orchestra, už jedenáct let neodmyslitelně patří k Polici nad Metují. Za dobu svého působení mladí muzikanti odehráli přes sto dvacet koncertů, vybrali téměř dva miliony korun pro druhé a vytvořili mnoho nevšedních projektů nejen v našem regionu, ale po celé republice.

Kdo by kdy řekl, že „orchestrík“ z Police nad Metují někdy vyprodá Lucernu, odehraje živý koncert pro Radiožurnál s moderátorkou Lucií Výbornou, oživí nejdříve místo na Broumovsku a hlavně (!) spojí na sto lidí, kteří tento orchestr tvoří? Dnes už to nejsou jenom muzikanti, ale i PSOborci a PSOorkyně, kteří se starají o zázemí orchestru, a mnoho profíků z mnoha profesí. Jedním je i dirigent Joel Hána, který orchestr vede pátým rokem a dojíždí až z Brna.

I když aktuální situace omezila i činnost PSO, orchestr využil každou možnost, kdy se dalo něco uspořádat. A jak se říká: „Něco špatného, je vždy pro něco dobré“. PSO vlastně díky ztíženým podmínkám vytvořilo například hodinové umělecké on-line představení, které diváky zavedlo do broumovského kláštera, kde v krásných interiérech barokní perly v jeden okamžik živě zněla hudba, zpěv, tančilo se, a dokonce i krasobruslilo. Na začátku roku 2021 pak orchestr odehrál patnáctiminutový koncert „Na slyšenou!“, který byl přenášen prostřed-

nictvím městských rozhlasů v osmdesáti devíti městech napříč celou Českou republikou. A jak říká „máma“ orchestru Petra Soukupová: „Korona nás nesmí zastavit, věřím, že vždy je cesta, jak tvořit, dělat radost sobě i druhým, i když to teď nejde úplně snadno.“

Živé hraní muzikantům samozřejmě schází, ale jak je jim vlastní, připravují se na období, kdy bude opět možné hrát před publikem, ať už jde o přípravy dalšího ročníku „Sousedské“ v Polici nad Metují nebo 6. benefice v září na broumovském letišti. Do té doby plánují alespoň navázat na lednový rozhlasový happening „Na slyšenou!“ audiovizuálním projektem „Na viděnou!“, vydat knihu k deseti letům fungování orchestru nebo uspořádat sbírku starých strun, které mají pomoci především dětem v rozvojových zemích.

Nikdo z nás nemá generální radu, jak přestat a ve zdraví přežít tohle náročné období, ale jedno je jisté, PSO jen tak něco nezastaví. A tak ho nezastavujeme a věříme, že jednou zase všichni budeme moci dělat naplno to, co nás baví a naplňuje.

Bor a Sypací skála

Stolová hora Bor, o které se říká, že je nejdelší stolovou horou v Evropě, se tyčí nad obcí Machov na hranici České republiky s Polskem. Její nejvyšší bod, polský Skalniak, se nachází ve výšce 915 m n. m. a je tak jen o pár metrů níže než nejvyšší vrchol sousední Velké Hejšoviny. Většina Boru se dnes nachází na polském území, jak poznamenává knihkupec, spisovatel a sběratel lidových pověstí Antonín Krtička-Polický: „Bor, jakož i sousední území, nám bylo loupeživým pruským králem Bedřichem urváno.“ Přesto tvoří Stolové hory významnou dominantu zdejší krajiny, ke které neodmyslitelně patří, a místní považují Bor za svůj, ačkoli český je oficiálně pouze severní svah.

Bor byl od pradávna velmi tajuplnou a nebezpečnou horou. Nevedly tam žádné řádné stezky, na pocestného nečekaly upravené kamenné schůdky, všude byl hustý les, hluboké rokliny a sluje, rozsáhlá kamenná bludiště, ve kterých bylo snadné zabloudit a již nenajít cestu zpět. Bor tak byl opředen řadou legend a pověstí, které se mezi lidmi šířily po staletí. Do dnešních dnů se dochovaly především díky již zmíněnému Antonínu Krtičkovi-Polickému, který je zaznamenal ve svých knihách bájí a pověstí. Asi nejznámější pověstí je ta o zkamenělé princezně. Mezi mnoha skalními útvary na Boru můžeme na vysoké skále spatřit podobu sedící panny. Jedná se o zkamenělou princeznu Jelenou s nedožitou svaatební košilí, která čeká na své vykoupení. Podle pověstí se o princeznu Jelenou, která byla velmi krásná, ucházel sám vládce Krakonoš. Princezna však byla velmi pyšná a panovačná, Krakonoš nechtěla a různě ho zesměšňovala. Krakonoš se velmi snažil, zřídil jí dokonce na Boru překrásnou zahradu s řadou vzácných květů z celého světa. Princezna přesto Krakonoše odmítala, a dokonce se zasnoubila s mladým rytířem se kterým plánovala sňatek. Už si šla svaatební košili, když Krakonoš přišel o její ruku žádat naposled. Jelena ho znovu odmítla a se smíchem poznamenala, že hned

jak došije tuto košili, vezme si jiného. Krakonoš se velmi rozhněval a princeznu proklel: „Nikdy nedošíješ, princezno, svaatební košile, neboť jen jeden steh ročně smíš na ní udělati a jak poslední uděláš, nastane soudný den!“ Tehdy se zámek, v němž princezna žila, i se zahradou propadl do země a z princezny se stal jen nehybný balvan. Jednou za rok, na Velký pátek, se otevírá zámek v celé své nádheře, princezna oživne, udělá jeden steh a hned zase zka-mení. Až bude košile došita, nastane prý konec světa.

Zkamenělá princezna není jedinou pověstí, která se k Boru váže, známá je např. i pověst o Krakonošově zahrádce na Boru, která se zjevuje odvážným lidem v předvečer sv. Jana Křtitele a nachází se v ní zázračná bylina štěstí, která dokáže každého uzdravit. Různé legendy se vázaly také ke skalnímu útvaru, známému jako Sypací skála. Sypací skála, lépe řečeno základ, který z ní zbyl, dnes svým vzhledem příliš neohromí, jen těžko si v ní představíte Zrádce jako třeba na Ostaši nebo Kočku v Broumovských stěnách, má však pozoruhodnou historii. Tato skála dříve vypadala jako skalní hřib, měla obrovitou celistvou „hlavu“ a daleko slabší „nohu“. Někteří v tomto skalním útvaru viděli obrácenou botu. Své jméno Sypací nebo také Roz-

Sypací skála na rytině K. Liebschera z konce 19. století

sejpací skála údajně získala proto, že užší, spodní část se neustále drolila. V noci z 10. na 11. května roku 1921, údajně po vytrvalých silných deštích a nevidaně prudké bouři, se přecínající balvan, tedy vrchní část skalní věže, náhle odlomil a s obrovským ráumusem se řítit po svahu hory. Rozpadal se na kusy a ty s sebou braly vše, co jim přišlo do cesty – stromy i drobnější skály. Hospodářské škody byly obrovské. Bylo poškozeno i několik chalup, které stály nejbližší úpatí Boru, našťastí však žádný člověk nepřišel o život ani nebyl zraněn. Jedna z legend pravila, že až tato skála spadne, bude v Německu zle. Toto „prorocství“ se skutečně naplnilo, protože k události došlo ve dnech největšího rozkladu Německa po 1. světové válce. Můžeme tedy pouze spekulovat: mohlo za zřícení skály špatné počasí a postupné zvětvávání, nebo temné prorocství? Jiná z legend uváděla, že až se skála zřítí, bude Machov i se svým okolím zaplaven vodou, protože skála je spojena s mořem. K mořské zátopě však nikdy nedošlo. K čemu však skutečně došlo, bylo vybudování skupinového vodovodu Bor v letech 1926–1933, který byl jedním z prvních skupinových gravitačních vodovodů v tehdejší Československu. Prameny na svazích Boru byly tak vydatné, že umožnily zásobovat pitnou vodou téměř 2000 domů v 19 obcích v okolí Police! Nebyla tak i tato legenda pravdivá? Zaplavení vodou obce Machov a jejího okolí můžeme chápat také jako zásobením těchto míst pitnou vodou. Jak jsou tyto legendy staré a zda nebyly upraveny s odstupem času, se už však dnes nesjipší nedozvíme.

Pokud vás stolová hora Bor zaujala a toužíte popsaná místa vidět na vlastní oči, případně se dozvědět více, vypravte se do Machova a vydejte se na výlet po naučné stezce. Trasa začíná na náměstí, kde je možné i zaparkovat auto a staví zde také autobus. Prvních několik zastavení se nachází v obci v okolí náměstí, až je objede

a přečtete si např. o historii kostela sv. Václava, vraťte se na náměstí a vydejte se odsud po žluté turistické značce ve směru naučné stezky. Až vystoupáte nahoru na Bukovinu, otevrou se vám krásné výhledy na zdejší krajinu. Po žluté pokračujte k polským hranicím a držte se jí až k rozcestí Pod Bludnými skalami. Zde budete mít příležitost dozvědět se, jak se zdejší kraj odrazil v dílech Boženy Němcové, Aloise Jiráska či bratrů Čapkových, a naučíte se také několik výrazů zdejšího nářečí. Víte např. co je to nátoň či kančka? Pokud si chcete trasu prodloužit a navštívit zřejmě nejznámější místo na Boru Bludné skály, pokračujte po žluté až k jejich vstupu. Zde již vcházíte na území Polska, a okruh je placený. Čeká na vás pískovcové bludiště plné roztočivých skalních útvarů a skulinky, kde se trochu zapotíte. Abyste v naší cestě po naučné stezce mohli pokračovat, je třeba se po projití bludiště vrátit na zmíněné rozcestí. Na rozcestí pod Bludnými skalami opusťte žlutou turistickou značku a vydaté se po modré. Tě se držíte až k dalšímu rozcestí, zde se dozvíte řadu dalších zajímavých informací o skupinovém vodovodu Bor. Na tomto rozcestí doporučujeme si udělat krátkou odbočku nahoru a vystoupat až na Krásnou vyhlídku. Spatříte pozůstatek, resp. základy legendární Sypací skály a budete se moci pokochat pohledem na krajinu. Navíc tak vystoupáte na nejvyšší český vrchol stolové hory Bor, do výšky 852 m n. m. Z vyhlídky se vraťte zpět na rozcestí a pokračujte po modré svahem dolů. Na úpatí stolové hory se nachází rozsáhlé balvaniště, jedná se pozůstatky roztržité Sypací skály. Čeká na vás také poslední zastavení naučné stezky, u něhož se dozvíte informace o místní fauně a flóře. Po modré dojdete až na machovské náměstí, kde jste svoji výpravu začínali. Trasa bez odbočení k okruhu Bludných skal a jeho projití je dlouhá zhruba 6 km.

Nikola Plná, foto Oldřich Jenka

Výhled z úbočí Boru na Machovsko a Policko

Brána moudrosti otevřená

Knihy a knihovny broumovského kláštera

Posledních pět let bylo v broumovské klášterní knihovně živo. Tým archivářů z Univerzity Hradec Králové, restaurátorů z Univerzity Pardubice a knihovníků z Moravské zemské knihovny pracoval s knihami a věnoval se i prostorům knihovny a celého kláštera, a to díky projektu Brána moudrosti otevřená.

Knihovní fond čítá přibližně sedmáct tisíc svazků, téměř třetina z nich byla nově zkatologizována do elektronického knihovního systému ALEPH. Doposud existoval pouze lístkový katalog, který obsahoval jen stručný katalogizační zápis. Díky nové evidenci mohou zájemci ve fondu vyhledávat knihy nejen dle autora a názvu díla, ale také např. podle místa či roku vydání, obsahu a dalších parametrů.

Tým restaurátorů odborně ošetřil téměř všechny knihy a ty nejvíce poškozené zrestauroval. V knihovně byla zároveň sledována teplota a vlhkost, aby mohl být případně navrhnout odborný postup pro další péči o knihovnu i její fond maximálně respektující

a ochraňující zdejší kulturní dědictví nevyčíslitelné hodnoty. Jelikož se teplota i vlhkost mění v knihovně postupně, knihám tyto změny výrazně neškodí, pokud ovšem nejsou porušeny správné postupy pro provoz knihovny.

V rámci projektu vzniklo několik různých výsledků, určených pro odborníky i pro zájemce z řad veřejnosti. Do první skupiny patří zejména specializovaná databáze typografických prvků, ve které jsou evidovány všechny druhy grafické výzdoby starých tisků, které byly vytištěny na území dnešní České republiky. Jelikož byli evidováni i vlastníci knih, víme, že svazky z klášterní knihovny vedle broumovských řeholníků dříve vlastnil např. konvent piaristů v Li-

tomysli, hradecký kanovník Jan Vokoun, jezuita Jiří Crugerius nebo generální vikář z německého Řezna Jan Deliciasus. Jejich jména známe díky vlastnickým poznámkám uvnitř knihy (rukopisné exlibris) nebo díky tištěnému exlibris či supralibros (na vazbě knihy) – ty mají často podobu rodového erbu. Pro vlastníky a uživatele historických knihoven byla vytvořena metodika a památkový postup. Bylo také publikováno několik odborných textů o historii knihovny, její správě či evidenci. Veškeré dosavadní poznatky byly shrnuty v knize *Brána moudrosti otevřená. Knihy a knihovny broumovského kláštera*, která vyšla v závěru roku 2020.

Zájemce o historii knihovny a kláštera

jistě potěší dokumentární film, kde je také představena i práce celého týmu (katalogizace, evidence grafické výzdoby, digitalizace, restaurování knih a další). Dokument lze zhlédnout na YouTube pod názvem *Jak klášterní knihovna v Broumově ustává z popela*.

V roce 2019 proběhla v broumovském klášteře výstava *Knihovny benediktinských klášterů Broumov a Rajhrad*, ke které byl vydán také kritický katalog. Ačkoliv vyšel v počtu 1000 výtisků, náklad byl již rozebrán. Katalog a panely výstavy ve formátu PDF lze prohlédnout, stejně jako i výše uvedené výsledky, na webových stránkách projektu www.branamoudrosti.cz.

Eva Vodochodská, foto NAKI

hotel
Javor
Adršpach

Plánujete výlet do Adršpachských skal a chcete se dobře najíst? Restaurace s velkou letní terasou, jen pár kroků od vstupu do skalního města, nabízí tradiční českou kuchyni, široký výběr čepovaných piv, vín a bezplatné parkoviště pro automobily i autobusy.

Při rezervaci na www.javor-hotel.cz získáte **10% slevu** s použitím promo kódu WELCOME na váš další pobyt!

www.javor-hotel.cz

Hotel Javor Adršpach
Dolní Adršpach 10, 549 57 Adršpach

Na kole kolem broumovských kostelů

Skupina barokních kostelů z 18. století od architektů Kryštofa a Kiliána Ignáce Dientzenhoferových je po právu označována za perly regionu. Všechny kostely vznikly v poměrně krátkém časovém rozmezí mezi lety 1709 až 1743. Iniciátorem výstavby kostelů byl opat Otmar Zinke, představitel benediktinského břevnovsko-broumovského opatství.

Putování po stopách významných barokních stavitelů Dientzenhoferových zahájíme v Broumově u kostela sv. Václava, nejmenšího z kostelů tzv. broumovské skupiny. Kostel stojí u bývalé dolní městské brány, v kopci směrem k Malému náměstí. Postaven byl roku 1729 na místě dřevěného kostela broumovských protestantů.

Od kostela sjedeme na křižovatku, na které odbočíme doleva. Po 300 metrech jízdy po hlavní silnici odbočíme za mostem doprava na cyklostezku a podél řeky Stěnavy pokračujeme po trase č. 4020. Po 3,5 kilometru dorazíme u obce Martínkovice na rozcestník. Zde odbočíme vpravo, přejedeme barokní most a kolem bývalého mlýna pokračujeme rovně. Chceme-li martínkovický kostel sv. Jiří a Martina, který je jako jediný z tzv. broumovské skupiny kostelů dílem stavitele Martina Allia, vidět zblízka, odbočíme u autobusové zastávky vlevo a stoupáním dorazíme až ke kostelu. Kostel je obklopen hřbitovem s hodnotně řešenou hřbitovní bránou mezi stavbami kaple a márnice po stranách. Severně od brány je barokní budova fary s pozdně barokně upraveným průčelím, tvořící s kostelem dohromady jeden památkový komplex.

Po prohlídce areálu ještě doporučujeme navštívit asi půl kilometru vzdálený zajatecký hřbitov na protějším pahorku přes údolí Martínkovického potoka. Dostanete se k němu po nezapomené cestě, která stoupá přímo proti vám po návratu od kostela sv. Martina a Jiří na hlavní silnici. Hřbitov byl budován během I. světové války pro zajatecký tábor, ve kterém byli internováni především vojáci z Ruska, Srbska, Itálie i dalších zemí. Jeho dominantou je masivní památník z roku 1914.

Přijměte od nás pozvání na cyklovýlet, během kterého poznáte barokní skvosty Broumovska. Okružní trasa o délce 17 km vás povede z Broumova přes Martínkovice, Otovice a Šonov.

Kostel sv. Jiří a Martina v Martínkovicích

Vrátíme se zpět na cyklostezku č. 4020 a jedeme dále po proudu řeky Stěnavy směrem k Otovicím. Po dvou kilometrech jízdy přijedeme přes most do středu obce, kde se nachází naše další zastávka, kostel sv. Barbory. Stavba kostela podle návrhu Kryštofa Dientzenhofera byla zahájena roku 1725, k jejímu dokončení došlo o dva roky později. V loňském roce byly na tomto kostele dovršeny rozsáhlé opravy střechy. Zajímavostí je, že se po desetiletích na sanktusník kostela vrátila také makovice a přibližně metr a půl vysoký kalich s paprsky, atribut sv. Barbory. Vedle kostela je památník padlým z první světové války od významného sochaře Emila Schwantnera. Předlohou válečné vdovy byla skutečná žena padlého vojáka z Otovic.

Z Otovic se vydáme po cyklotrase č. 4002 zvlněnou cestou do Šonova. Při výjezdu z polní cesty nad Šonovem se nám naskytne výhled na kostel sv. Markéty, jenž je jedním ze dvou kostelů celé skupiny, který má dvě věže. Jeho stavba byla dokončena v roce 1730.

Z Šonova naše putování zakončíme jízdou zpět do Broumova přes Rožmitál po cyklotrase č. 4148. Po cestě do Broumova, která je lemována javorovou alejí, můžeme obdivovat výhledy na Javoří hory a na celou Broumovskou kotlinu, na horizontu potom hřebeny Broumovských stěn a polských Stolových hor. Na silnici z Rožmitálu doporučujeme na chvíli zastavit a pokochat se krásným výhledem na město Broumov a broumovský klášter.

Denisa Dědová, foto Oldřich Jenka

Památník v Martínkovicích

Šonovský kostel sv. Markéty

Otovice, sousoší se sloupem Čtrnácti svatých pomocníků

Strom roku 2020 je z Broumovska!

Jabloň u Lidmanů v Machovské Lhotě se stala prvním ovocným a zároveň nejmladším stromem, který kdy anketu v České republice vyhrál. Krása stromu v kombinaci se silným příběhem a iniciativou místních obyvatel vynesla „naši“ nádhernou jabloň na první příčku v celostátní soutěži. Jabloň vysazená po druhé světové válce byla svědkem historických událostí, svateb, sousedských setkání i dětských her. Reneta blenheimská je jednou ze starých odrůd. Ty ovšem z českého venkova pomalu mizí. Pokusme se tedy, na počest této jablůnky, zachovat staré ovocné odrůdy, které vyšlechtili naši předkové. Sázejme nové

stromy, pečujme o ty vzrostlé a letité. Oslavujeme jabloň jako symbol venkovských tradic, společného setkávání a udržitelného rozvoje.

V době uzávěrky tohoto čísla bojuje machovská jabloň o titul Evropský strom roku. Ať už bude výsledek jakýkoli, vítězem v našich srdcích je jednoznačně ona. Udělte si výlet do Machova a přijďte posedět v jejím stínu se sklenicí oroseného moku a krásným výhledem na Bor. Hospůdka U Lidmanů a místní patrioti se těší na vaši návštěvu.

Zuzana Klimecká
foto Marek Olbrzymek

Mezinárodní horolezecký filmový festival v Teplicích nad Metují

Pravidelní návštěvníci festivalu, jemuž u nás nikdo neřekne jinak, než „festák“, vědí, že letos bude mít 38. narozeniny. To vypadá jako dobrá zpráva. Ta horší je, že nikdo neví, jak se bude vyvíjet situace a v jakém rozsahu si budeme moci dovolit MHFF uskutečnit.

V historii, která sahá až do roku 1980 (kdy proběhl nultý ročník), museli organizátoři také čelit různým problémům, vždy si ale dokázali poradit a vytrvat. Doufejme, že se to podaří i letos.

Ve vzpomínkách tehdejšího předsedy MěNV v Teplicích najdeme i pasáž „Jak se zrodil filmový festival“. Osudovým datem bylo 1. září 1980, kdy se známý horolezec, fotograf, filmař, cestovatel a dobrodruh Míra Šmíd z nedaleké Police nad Metují zastavil na úřadě a chtěl si promluvit o skalách. Mluvil dlouze, a bylo potěšení ho poslouchat. V té době byla zdejší skalní města spojena a jako jednu oblast Teplicko-adršpaské skály ji spravoval MěNV Teplice nad Metují. Pro propagaci skalních měst se však téměř nic nedělalo. Tak vznikla myšlenka uspořádat v Teplicích festival horole-

zeckých filmů. Jeho první, neoficiální, „nultý“ ročník se konal ještě v tomtéž roce.

Protože se v té době nemohlo příliš cestovat, promítání filmů, komentování fotografií a vyprávění horolezců, kteří byli kdekoli v zahraničí, bylo pro ostatní velkým zážitkem. Na setkání se sešlo víc lidí, než se očekávalo (samozřejmě nechyběl ani dozor Státní bezpečnosti.) O rok později se konal oficiální 1. ročník Festivalu horolezeckých filmů. Postupem času se díky organizátorům a dobrovolníkům náš „festák“ vypracoval na mezinárodní úroveň. Události roku 1989 a let následujících po deseti ročnících tradi-

ci přerušily. V roce 1993 Míra Šmíd tragicky zahynul na Lost Arrow v Kalifornii. Na jeho počest se několik jeho přátel rozhodlo festival oživit. Postupem času se pozměnila jeho koncepce a stala se z něj soutěžní přehlídka filmů s bohatým doprovodným programem. Díky velké zahraniční účasti se název změnil na Mezinárodní horolezecký filmový festival. Vedle horolezectví se tématy filmů staly i další sporty provozované v horách, například paragliding či skialpinismus. V roce 2001 se MHFF stal členem sdružení příbuzných evropských a amerických festivalů, Mezinárodní aliance pro horský film.

Festivaly u hranic

Na podporu a společnou propagaci nejvýznamnějších festivalů v našem kraji vzniká projekt s názvem Festivaly u hranic. Týká se divadelního Jiráskova Hronova (30.7. – 7.8.2021), Mezinárodního folklórního festivalu Červený Kostelec (18.8. – 22.8.2021), Mezinárodního horolezeckého filmového festivalu v Teplicích nad Metují (26.8. – 29.8.2021) a Festivalu české filmové komedie v Novém Městě nad Metují (12.9. – 18.9.2021). Výhodou těchto festivalů je, že na sebe časově navazují, a že si vzájemně nekonkurují. Návštěvníkům bude projekt přinášet různé výhody. Jaké? Nechte se překvapit. Těšíme se na vaši návštěvu, prozatím na www.festivalyuhranic.cz.

Eliška Jirmannová a Beata Radoňová

Navštivte restauraci s kachlovými kamny a letní terasou. Těšit se můžete na pokrmy inspirované rakouskou kuchyní, perfektně vychlazené pivo a bohatě zásobený vinný sklep s moravskými, rakouskými a německými víny.

Při rezervaci ubytování na www.skalni-mlyn.cz získáte **10% slevu** s použitím promo kódu **WELCOME** na váš další pobyt!

www.skalni-mlyn.cz

Hotel Skalní Mlýn
Dolní Adršpach 1, 549 57 Adršpach

Na graffiti nebo PET-art? Do Dětské galerie Lapidárium!

Na prvním nádvoří broumovského kláštera najdete Dětskou galerii Lapidárium, kterou zde provozuje Vzdělávací a kulturní centrum Broumov. Ojedinelý koncept zajímavých autorských výstav se zaměřuje především na dětského návštěvníka, kterému experimentální hrou formou odhaluje svět umění. Kurátorem galerie je Radek Wohlmuth, historik umění, výtvarný kritik a publicista.

Na letošní sezónu připravila galerie tři zajímavé výstavy. První z nich, trvající do 23. května, představí tvorbu Michala Škapy, který je jedním z nejvýraznějších autorů spojených s českou graffiti scénou. Jeho výstava Periferie se zaměří na město, odkrývání a uvědomování si jeho struktury, detailů, procesů i skrytého života v něm. Druhá výstava ukáže další tvář současného umění – umělecký styl nazývaný PET-art, jehož zakladatelkou je česká výtvarnice, malířka a sochařka Veronika Richterová. Vernisáž její environmentálně laděné výstavy, která chce inspirovat k tvorbě recyklací a mluvit o udržitelnosti, se uskuteční 10. června (pokud to situace umožní). Tvůrčí recyklaci vytvoří autorka s kurátorem v prostoru Dětské galerie Lapidárium instalaci přírodního koutu fauny a flóry.

Dětská galerie Lapidárium 2021:
Michal Škapa / Periferie:

13. 3. – 23. 5. 2021

Veronika Richterová: 11. 6. – 27. 8. 2021,
vernisaž 10. 6. 2021

Patrik Hábl: 18. 9. – 20. 11. 2021,
vernisaž: 17. 9. 2021

Galerie Dům láká do broumovského kláštera na současné umění

V centrální části zahrady broumovského kláštera se nachází Galerie Dům, která se dlouhodobě věnuje prezentaci především malířského a sochařského umění.

Vedle ikonických postav českého výtvarného prostoru 2. poloviny 20. století

zařazuje i důležité autory střední generace, současně ale představuje i talentované nedávno absolventy vysokých uměleckých škol. Do výstavní koncepce jsou díky možnostem exteriérových výstav v klášterní zahradě zařazována i site specific díla, reflektující silnou atmosféru sousedství barokního kláštera.

Výstavy koncipované kurátory Ivou Mladičovou a Petrem Vaňousem se konají od jara do podzimu, a pokud to pandemická situace umožní, jinak tomu bude i letos. V sobotu 8. května bude výstavní sezóna v Galerii Dům zahájena výstavou nových děl předního českého výtvarníka Josefa Bolfa, jehož díla jsou součástí významných tuzemských sbírek a sólové výstavy měl kromě řady českých galerií i v Paříži, Berlíně, New Yorku nebo

Curychu. Sochař Eliáš Dolejší představí svou site specific instalaci a sezónu zakončí výstava děl Dany Sahánkové, která patří mezi nejvýraznější mladé autorky současné české scény pracující v médiu kresby. Chybět nebude ani tradiční výstava „Klášterní zahrada 2021“ s díly Šimona Cibulky, Eliáše Dolejšího a Pavla Šimíčka.

Galerie Dům 2021:

Josef Bolf 9. 5. – 27. 6. 2021,
vernisaž: 8. 5. od 16:00

Klášterní zahrada 2021
9. 5. – 31. 10. 2021, vernisaž 8. 5. od 16:00

Eliáš Dolejší 4. 7. – 29. 8. 2021,
vernisaž: 3. 7. od 16:00

Dana Sahánková 5. 9. – 31. 10. 2021,
vernisaž: 4. 9. od 16:00

www.galeriedum.cz

**ArtCafé – koncerty
lahodící uchu i oku**

Stálíci letního programu broumovského kláštera jsou i koncerty programu ArtCafé. Tento hudební klub je otevřen široké veřejnosti a těžištěm jeho celoročního programu je především jazz, ale i blues, folk, koncerty klasické hudby, crossovery a zajímavé experimenty. Členové klubu ArtCafé mají výhodnější vstupné, slevu v klášterní kavárně Café Dientzenhofer a jsou pravidelně informováni o programu ArtCafé a Vzdělávacího a kulturního centra Broumov.

Pokud to situace umožní, během prázdnin se uskuteční řada letních open air koncertů v krásných kulisách klášterní zahrady (pokud ne, plánujeme online variantu koncertů). V červenci se představí oblíbené duo zpívajících violoncellistek Tara Fuki a česká multiinstrumentalistka a skladatelka Mili Janatková. Srpen bude patřit jazzově laděnému pražskému triu Nina Rosa nebo pop-folkové dívčí pětičlenné Vesna nominované na hudební ceny Anděl.

ArtCafé 2021:

23. 6. 2021 Facteurs Chevaux

7. 7. 2021 Tara Fuki (CZE)

14. 7. 2021 Mili Janatková

4. 8. 2021 Nina Rosa

13. 8. 2021 Vesna

25. 8. 2021 B/Y Organism (CZ/RU/IL)

10. 9. 2021 Yellow Sisters

www.klasterbroumov.cz/cs/artcafe

**Symposium ilustrace – do třetice
všeho ilustrovaného**

Čtyři významní čeští ilustrátoři a jeden zahraniční host se představí na třetím ročníku Symposia ilustrace. To bude zahájeno v sobotu 10. dubna ve Vzdělávacím a kulturním centru Broumov a mimo jiné nabídne i bohatý doprovodný program pro veřejnost.

„Prostřednictvím symposia se dlouhodobě snažíme poukazovat na rozmanitost ilustrace a podporovat velmi důležitou profesní výměnu zkušeností v ilustrátorské komunitě, která pozitivně ovlivňuje úroveň celého oboru u nás. Ve směru k veřejnosti je pro nás důležité přinést zajímavý program, který účastníkům symposia odkomunikuje, že ilustrace dávno není jen výsadou dětských knih. Již od počátku jsme si dali

za cíl vytvořit ze symposia opakovanou akci s tradicí, která bude respektována v odborné obci, a věříme, že s třetím ročníkem můžeme říci, že se nám to úspěšně daří,“ uvádí za organizační tým symposia Žaneta Vávrová.

Symposia se zúčastní ilustrátoři Jakub Bachorík, Barbora Idesová, Štěpánka Jislová a Veronika Vlková a jako zahraniční host německá ilustrátorka Marika Hausteijn. Ti stráví v broumovském klášteře dvoutýdenní pobyt koncentrovanou prací v ateliérech. Seznámí se také s místní historií, kulturou i krajinou. Projdou si broumovský klášter, vydají se po stopách kulturně-historického dědictví města, objeví gotiku, secesi i současnou architekturu, a veškeré dojmy z místního bohatství na sebe nechají působit, aby je přetavili v realizaci, které se v čase symposia budou věnovat. Prostřednictvím workshopů, přednášek a městských intervencí představí současnou ilustraci nejen studentům, ale také laické veřejnosti. Jedním z výstupů symposia bude opět samostatná výstava v rámci festivalu LUSTR v Praze.

Účastníci symposia představí své realizace během slavnostního zakončení 24. dubna, kdy zároveň proběhne vernisáž výstavy ve výstavní síni LokArt. Obě dvě výstavy potrvají do 7. května. Symposium pořádá neziskový spolek LUSTR festival ilustrace a Czech Illustrators ve spolupráci se Vzdělávacím a kulturním centrem Broumov. Více informací najdete na www.symposiumilustrace.cz.

Kateřina Ostradecká

Stárkov a „Katovská třicítka“

Na město s hrdelním právem byl Stárkov povýšen 1. září 1573, téhož dne bylo Stárkovu uděleno i právo užívat pečeť a městský znak. Současně byla založena „Kniha černá, jinak smolná“, do které byly zapisovány všechny výpovědi před útrpným právem a rozsudky smrti.

I když větší města jako Náchod a Police měla hrdelní práva, své katy v určitém období neměla a pro kata si musela jezdit jinnam, a to do Stárkova. Proto byl stárkovský kat v tehdejších dobách postrachem celému okolí a byl brán jako reprezentant smrti. V celém pohraničním kraji byla rozšířena úsloví: „Stárkovská si pro tě přijde.“, „Stárkovská ho navštívila...“, „Pošleme na něj Stárkovskou.“, „Stárkovská tě vezme.“ a podobná jiná. Do lidových pověstí jako „stárkovská smrt“ vešla i paní katová. Její kostru měli dokonce v broumovském klášteře ve skleněné rakvi. Stárkov byl tedy po určitý čas jediným panstvím z celé oblasti, kde se vykonávala smrtelná exekuce.

Na tuto stárkovskou minulost odkazuje i turistický pochod pojmenovaný „Katovská třicítka“, který vznikl v roce 1978. Jeho trasy měří 10, 15 a 30 km pro pěší a 35 a 50 km pro cyklisty a prochází krásnou, členitou krajinou v okolí Stárkova. Závěr

pochodu se koná právě na vrchu Šibeník, kde turisty pod šibenicí očekává symbolický kat, který jim předá malou plastovou sekýrku jako upomínku na pochod. V cíli pochodu v táboře Pod Vysákem pak ještě každý účastník obdrží diplom.

Skryté příběhy Broumovska

Naučná mobilní hra pro celou rodinu

Podnikněte s dětmi čtyři výlety Broumovskem a zahrajte si společně zábavnou mobilní hru. Dovede vás na místa méně navštěvovaná, ale neméně zajímavá a krásná. Krajem a jeho historií vás provedou architekti Kryštof a Kilián Ignác Dientzenhoferové, vůdce selského povstání Karel Dostál, ztřeštěný geolog nebo správce kláštera. Stáhněte si aplikaci, obujte dobré boty a vydejte se do přírody. Bude vás to bavit.

- **Klášteří tajemství:** Rok 1999 | Broumov | délka 2,5 km | 7 zastavení | trvání 1,5 h
- **Zlatý patent:** Rok 1774 | Police nad Metují, Ostaš | délka 12 km | 9 zastavení | trvání 3,5 h
- **Kaple na hraně:** Rok 1731 | Hlavňov | délka 5 km | 7 zastavení | trvání 2,5 h
- **Expedice Sopka:** Rok 1891 | Šonov | délka 9 km | 8 zastavení | trvání 3 h

Hru pod názvem Skryté příběhy si stáhněte zdarma na Google Play či App Store. Více informací na www.broumovsko.cz/mobilni-aplikace/skryte-pribehy

Stačí jen ukončit hru a otevřít malebný pokoj

Pokud stále patříte k těm, kteří berou golf jako sport pro uzavřenou společnost, je teď pravý čas na to, abyste toto stanovisko přehodnotili. Golf není jen sportem, ale také zábavou pro všechny, kteří milují pobyt na čerstvém vzduchu v kombinaci s aktivním pohybem.

Grosshof Golf Club Broumov zahajuje třetí sezónu, ve které nabídne svým návštěvníkům i možnost se po hře odebrat do ubytovacího zařízení přímo v areálu golfového hřiště. Není tedy nutné plánovat náročné přejezdy z hřiště na jiný hotel či penzion. Díky tomu zde vzniká nádherná symbióza mezi aktivními golfisty

a turisty. Aktivní golfista se snadno může během společné vydatné snídani stát průvodcem nevědomého turistu na společné cestě za golfovým dobrodružstvím. Legenda totiž říká, že se během pobytu z absolutního laika a hosta s vlašným přístupem ke golfu hraje stane nadšený golfista, který při odjezdu ještě poděkuje za zapůjčení hole a pomyslně naučnou k návštěvě takzvaného drivingu, což je odpalová část hřiště. Po pár odpáleních a pohledech do krajiny se „chytne“ skoro každý. Pokud by se stalo, že na žádného golfistu nenarazíte, můžete si na recepci klubu nebo ještě před samotným příjezdem zajistit ochutnávku golfu. Zcela nezávazně se tak můžete podívat na hřiště a získat lekci s veškerým golfovým vybavením. Díky této

jedinečné příležitosti za necelou hodinku získáte pojem o tom, jak chutná hra zapáleného golfisty.

Ze silnic téměř neviditelné, přesto krásné a nezapomenutelné místo na Broumovsku – to je golfové hřiště ve Velké Vsi. Každý, kdo sem zavítal, jistě věděl, že zde není na posledy. A co si návštěvníka tak silně získá? Určitě zasazení do krajiny mezi pole a vršky s nádhernými výhledy. Od první jamky co by kamenem dohodil (a zbytek dohlédl) na broumovský klášter. Odborníkově bezpochyby neunikne ani kvalita úpravy trávníků neboli greenů. Všimli si toho již poněkolidkaté i hráči ze sdružení Všeudehrálové a ocenili hřiště jako nejlepší v kategorii Devítka roku. Za zmínku jistě stojí také genius loci a vyprávění

o historii celého místa, kterého se majitelé rádi zhostí. Zvaný je jakýkoli turista s dobrým srdcem a zájmem o region. Jak již bylo zmíněno, ubytování je možné využít i bez golfového vybavení. Na své návštěvníky se těší šest dvoulůžkových pokojů a jeden apartmán. Do každého pokoje je možné po dohodě umístit přistýlku.

Na co čekáte? Zvedněte telefon nebo navštivte webové stránky www.grosshof.cz a zajistěte si výlet do klidné, přátelské oázy i vy!

Mohutná stavba, která připomíná svou mnohaletou tradici.

Fabrika na zážitky

Kde se továrna vzala?

V roce 1852 byla rodinou Walzel (pocházející z Vížňova) otevřena v Meziměstí nová tkalcovna. Josef Walzel vyvážel do Slezska plátno a zpět vozil strojovou přízi. Podnikání se dařilo, továrna se mohla pyšnit 300 za-

městnanci. Časem bylo dostavěno i bělidlo, továrník dokonce věnoval obci školní budovu. Od roku 1940 však budova chátrala, v 80. letech 20. století sloužila jako sušička obilí. Obec měla dvě možnosti. Buď budo-

vu nechat zbourat, nebo ji v dezolátním stavu prodat. Naštěstí došlo k druhé variantě a budova byla zrekonstruována. Cíl byl jasný – vytvořit místo aktivního odpočinku a obchodu.

Povedlo se!

Centrum Walzel bylo otevřeno v pátek 13. 12. 2013. Objekt dostal nový kabát jak zvenčí, tak zevnitř. Nynější majitel se snažil zachovat určité historické prvky, jako jsou například mřížková okna. Rekonstrukci připomínají fotografie umístěné na chodbě v přízemí budovy.

Přízemí slouží komerčním účelům. Vznikla zde restaurace Švejk, víceúčelový sál, prostory pro prodejnu potravin COOP, solná jeskyně, salonek... Jednotlivá patra jsou propojena výtahem.

Nezapomenutelný Švejk

Restaurace podporuje místní farmáře a vaří jedinečné české recepty převážně z místních surovin. Vymýšlí různé kulinářské zážitky, jako jsou Slavnosti českého piva a polských klobás nebo Vinná brána – kde můžete

ochutnat desítky vín z moravských a českých vinařství. Na tradičním menu naleznete pomalu pečenou vepřovou krkovičku na soli, kmínu a česneku, podávanou na krajici voňavého chleba s hořčicí a beraním rohem. Už máte chuť? Co zkusit pravou kulajdu s vejcem?

Fabrika žije po celý rok

Pro firemní večírky, akce, zábavy, delikatesní rauty, narozeninové párty, catering... si lze v budově pronajmout salonek.

Ve druhém a třetím patře najdete akční místnosti! Vyzkoušejte nejmodernější bowlingovou dráhu! Díky mantinelům pro děti se mohou naučit koulet i ti nejmenší. Pusťte si svou oblíbenou písničku v BarBoxu. Zahrajte si fotbálek, kulečník a nebo fotbalpool. Je toho málo?! Neváhejte prozkoumat laserovou střelnici! Můžete

se protáhnout ve „fitku“ a zkusit svou sílu na horolezecké stěně vysoké 13,5 m a nebo boulderingu (lezení bez jištění, pohodlný pád zajistí měkká výstuž pod stěnou). Pokud se moc unavíte, odpočínáte si v solné jeskyni s příjemnou masáží.

Potřebujete ještě větší akční vzrušení?

Navštivte nejmodernější komplex krytých střelnic ve střední Evropě. Střelba je pod vedením zkušených instruktorů možná pro všechny i bez zbrojního průkazu.

Během roku je kulturní program v Centru Walzel opravdu nabitý. Plesy, jarmarky, ochutnávky, diskotéky a nápadité menu ve stylové restauraci.

Ať je hezky nebo zima, „Walzlovka“ je vždycky prima.

CENTRUM WALZEL

MEZIMĚSTÍ / EST. 1852

WWW.FABRIKA NA ZÁŽITKY.CZ

KOUSEK OD VÁS

Broumov chce být evropským hlavním městem kultury 2028

Titul Evropské hlavní město kultury je každoročně udělován Evropskou unií vybraným evropským městům na základě předem daných kritérií, jako je např. vazba na historii, kalendář akcí, investice do kulturní infrastruktury, schopnost zajistit finanční zdroje aj. Broumov se tak společně s jedním francouzským městem možná stane evropským městem kultury pro rok 2028. V minulosti tradičně vyhrávala velká města, soutěž se ale od svého prvního ročníku na přelomu tisíciletí stále vyvíjí.

V posledních letech se upřednostňuje oceňování právě takových projektů, které dávají impulzy ke kulturnímu vývoji a nastartují k výrazným změnám. To dává šanci i těm menším.

Kandidaturou na titul Evropské hlavní město kultury se řadíme vedle dalších menších evropských měst, jako je italská Matera Basilicata či rakouský Bad Ischl. Ta měla odvalu se do soutěže zapojit a svého úsilí rozhodně nelituje!

V čem soutěžní boj Broumova o titul spočívá? Kdo se chce stát Evropským hlav-

ním městem kultury, musí nabídnout víc než jen množství akcí. Je to dlouhodobý proces a jde v něm hlavně o to, abychom uměli poukázat na své silné stránky a správně je využili, mluvili o těch slabších a minimalizovali je, vnímali unikátnosti, které nás odlišují od ostatních, a hrdě se hlásili k lásce ke svému kraji. Zároveň se snažíme vytvořit takový kulturní program, který bude založen na spolupráci s místními činnými jednotlivci a posílí pocit sounáležitosti občanů. To je hnací silou pro širokou kulturu celého Broumovska a jeho trvalý a udrž-

aneb jak začíná sen o novém Broumovsku

telný rozvoj s cílem být silným evropským regionem.

Během letního období připravujeme několik velmi zajímavých akcí, např. multižánrový festival plný koncertů klasické i moderní hudby, divadelních představení, výstav a open-air aktivit. Ožijí nejen místa tradičně spjatá s kulturou, ale i nové prostory, dojde např. ke slavnostnímu znovuzprovoznění kašny ve Schrollově parku pod hlavičkou oslav 200 let od narození rodáka z Hejtmánkovic, významného textilního podnikatele, J. E. von Schrolla.

Pro aktuální informace proto sledujte náš profil na FB (Broumov 2028) nebo www.broumov2028.cz.

Lucie Lesáková

Apartmány Pod Křížovým vrchem

...místo, kde je dobře...

- Rodinný penzion v srdci Adršpašských skal
- 200 m od vstupu do skalního města

Dolní Adršpach 128 | tel.: +420 605 265 395 | email: denisadudova@seznam.cz | www.apartmanyadrspach.cz

Muzeum papírových modelů v Polici nad Metují

Muzeum papírových modelů, kde papír doslova ožívá, bylo otevřeno v Polici nad Metují v roce 2012 a je jediné svého druhu v Evropě. Jeho interaktivní expozice oslovuje napříč generacemi.

Ve dvou podlažích najdou návštěvníci dva tisíce exponátů. V přízemí je k vidění převážně svět techniky: od automobilů a kamionů, přes lodě, letadla, vojenskou a zemědělskou techniku, k vesmírným raketám, lodím nebo třeba sci-fi modelům. V patře je expozice věnovaná modelům architektury. Můžete zde zažít nečekané cestovatelské překvapení, když zjistíte, že od budovy Tádž Mahal v indické Ágře k Bílému domu ve Washingtonu je to jen pár kroků. Bez povšimnutí nezůstala ani lidová architektura nebo sakrální stavby.

Na Sál architektury volně navazuje Sál Richarda Vyškovského. Architekt Vyškovský byl „papírovým králem“. Centrum expozice je věnováno jeho dílu. Korunuje ho pracovní stůl a modelářské pomůcky z jeho pozůsta-

losti. Prohlédnout si můžete i jeho kreslené vtipy, které publikoval v 60. letech v časopise Dikobraz, kresby, grafiky nebo soukromé fotografie.

K muzeu patří i výstavní síň současného umění, dětský koutek uvnitř i před budovou se zázemím, kavárna Kráľárna a bohatý doprovodný i edukativní program po celý rok. V létě by v muzeu měly proběhnout koncerty kapely Epy de Mye a písničkáře Pavla Čadka, mělo by se uspořádat promítání filmů žáků polické ZUŠ a dokumentu Martina Mahdala o Ukrajině, měla by proběhnout přednáška předního kmeniologa Jana Hábla a výstavy malířů Františka Hodonského, Jiřího Mědíka a Jaroslava Šolce. Vše je v tuto chvíli samozřejmě psáno v podmiňovacím způsobu.

Muzeum papírových modelů

Tyršova 341, Police nad Metují,
tel.: 498 100 910, 777 828 657

Otevírací doba:

květen–září: denně 9–17 hodin

říjen–duben: pondělí, čtvrtek a pátek:

11–17 hodin

víkendy, svátky, prázdniny: 9–17 hodin

Pavel Frydrych

Za koupáním do kopců?

Koupálo Janovičky je nově vybudovaný sportovně-kulturní areál, který se nachází v klidném prostředí luk a kopců mezi obcí Heřmánkovice a osadou Janovičky. Zchátralého areálu bývalého koupaliště si v roce 2018 všimla parta kluků a holek ze spolku BCB. Za pomoci kamarádů, sponzorů a místního podnikatele se z tohoto místa během tří let stal areál, který bude sloužit široké veřejnosti

jako kvalitní celoroční nabídka pro trávení volného času. Kromě získání dotačního titulu CZ/PL na stavbu společenské budovy, hřiště a pódia byla opravena požární nádrž vhodná ke koupání, postavili jsme vodní skluzavku, sociální zařízení, bar s terasou, zvlněnou dráhu pro cyklisty – pumptrack, u-rampu pro skate, brusle a koloběžky, profesionální trampolíny a letní tréninkový park

pro snowboardy a lyže. Areál nabízí také půjčovnu terénních koloběžek s mapkou okruhů po Javořích horách, půjčovnu paddleboardů a vícedenní pobyty můžete strávit v nově zrekonstruovaných čtyřlůžkových chatkách, teepee nebo ve vlastním stanu.

Na Koupálu pořádáme spoustu sportovních a kulturních akcí, promítání filmů v letním kině, workshopy, besedy a koncerty.

Více informací najdete na
<http://www.bcb-janovicky.cz/koupalo>

**Bike resort
Broumovsko**

Cyklo-taxi Broumovsko

Chcete projet Broumovsko na kole a vidět i vzdálenější cíle? Nudí Vás okružní trasy nebo nevíte, zda zvládnete ujet tolik kilometrů? Nechte se nechat svazovat jízdními řády?

Naplánujte si svou vlastní trasu a objednejte si soukromý odvoz. Cyklo-taxi Broumovsko je tu pro vaši rodinu i velkou partu přátel. Přepравíme vás a vaše kola kamkoli si budete přát. Vyzvedneme vás na domluveném místě a odvezeme do atraktivních lokalit v širším okolí (30–50 km).

Objednávejte nejlépe 1–2 dny předem.

Více informací na www.bikeresort.broumovsko.cz/cyklotaxi

Redpoint není jen prodejna

Sportovní prodejna Redpoint existuje v Teplicích nad Metují od roku 1990. Není to jen prodejna pro horolezce, cyklisty a milovníky pobytu v přírodě, ale i servis a půjčovna horských kol. Několik let po jejím vzniku založilo několik kamarádů také sportovní klub Redpoint team, který je od té doby organizátorem mnoha sportovních akcí v tomto regionu. Za dobu své existence klub společně s Městem Teplice nad Metují a dalšími obcemi a sportovními spolky Broumovska uspořádal víc než 200 závodů na horských i silničních kolech, v triatlonu, v běhu a v běhu na lyžích.

Letní závodní sezóna na Broumovsku začíná pravidelně v Teplicích nad Metují veřejným závodem horských kol Apřilová 8, jejíž 26. ročník je plánován na neděli 11. dubna.

Začátek prázdnin 2. až 6. července patří již tradičně etapovému závodu horských kol MTB Trilogy, který je součástí Českého poháru a poprvé je zapsán i v mezinárodním kalendáři UCI.

Hned po jeho skončení ve středu 7. července se uskuteční Hlavňovský triatlon, který je třetím závodem středního triatlonového Memoriálu Míly Holcmana.

Následuje prázdninový seriál středních závodů horských kol do vrchu Horokolo vršky, jehož závody startují vždy v 17 hodin. Letos se pojede 28. 7. z Machova na Bor, 4. 8. ze Suchého Dolu na Hvězdu, 18. 8. z Ruprechtic na Ruprechtický Špičák a 25. 8. z Pěkova na Ostaš, kde budou vyhlášeny výsledky.

Poslední srpnovou neděli pořádá Redpoint team v rámci teplického Mezinárodního horolezeckého filmového festivalu již 35. ročník Běhu Teplickými skalami – La sportiva cross. Jeho součástí je stále oblíbenější dětský Bufo baby cross.

Nejznámějším závodem nejen na Broumovsku, ale v celé České republice, je mountainbike marathon Qayron Rallye Sudety, jehož 27. ročník odstar-

tuje v Teplicích nad Metují v sobotu 11. září 2021. Je to jeden z nejstarších, nejtěžších, nejdelších, nejtechničtějších, nejobávanějších a také nejpěknějších MTB maratonů u nás, jehož se každoročně účastní na tisíc startujících z celé republiky i zahraničí. Tento významný závod byl již pětkrát Mistrovstvím České republiky a je tradiční součástí Českého poháru horských kol. Trať Sudet je v terénu trvale značena modrým trojúhelníkem ve žlutém čtverci, má 113 kilometrů a projet si ji můžete i po částech kdykoli během roku. Vede z Teplic nad Metují kolem Teplických a Adršpašských skal, Mírošovskými a Broumovskými stěnami, přes Bor, Ostaš a Bischofstein zpět do Teplic.

Na podzim začne Střední pohár horských kol v x-country Qayron MTB Cup, který se pojede 15. 9. v Adršpachu, 22. 9. v Teplicích a 6. 10. v Polici nad Metují.

Na tyto závody navazuje další střední seriál Běžecské vršky, který začíná již v sobotu 16. 10. Během na Ruprechtický Špičák. Pokračuje se každou středu až do konce listopadu. V sobotu 27. 11. celý seriál uzavře Běh na Čáp, když se ještě o týden dřív v sobotu 20. 11. poběží Teplická desátka.

Více se o závodech můžete dozvědět v prodejně Sportiv Redpoint Teplice nad Metují nebo na www.redpointteam.cz.

Tomáš Čada

REDPOINT
TEPLICE NAD METUJÍ
HORSKÁ, KROSOVÁ,
SILNIČNÍ I ELEKTRO KOLA

PRODEJ - SERVIS - PŮJČOVNA - PORADENSTVÍ

autorizovaný dealer:

SUPERIOR

Při koupi kola u nás
3 garanční prohlídky
ZDARMA

otevřací doba:
pondělí - sobota 8.30-12 a 13-17
tel: 491 581 042
e-mail: redpointteam@seznam.cz

www.redpointteam.cz

Když hornictví, tak jediné u nás.

Obecně prospěšná společnost Důl Jan Šverma spravuje dvě odlišné hornické památky: Měděný důl Bohumír v Jívce a Hornický skanzen v Žacléři. Nechte se pozvat nejen do tajemných podzemních prostor, ale i do ochozu těžní věže, kde zažijete netradiční výhled na nedaleké Krkonoše a široké okolí.

Důl Jan Šverma
o.p.s.

Měděný důl Bohumír je ideálním místem pro výlet – záhadný, zábavný, vzdělávací, okouzlující, adrenalinový. Na konci prohlídky vás čeká hornická zkouška, která je nevšedním zážitkem. Jedná se o výstup pět pater vysokou větrací šachtou.

Důl byl těžen od poloviny 19. století až do roku 1959. Dalších šest let zde probíhala jeho likvidace a roku 1965 z něj vyfárali poslední horníci. V roce 2015 se podařilo zpřístupnit 400 metrů dlouhou podzemní trasu, na které vás čekají figuríny horníků při práci, zachovalá stěnová dobývka, strojovna s hlavní úpadnicí, odkryté geologické zvláštnosti a mnoho dalšího.

Prohlídka je skvělým zážitkem pro děti i dospělé a celkový dojem z ní umocňují ochranné pomůcky, které dostanete při vstupu – přilba, svítilna a plášť. Pro návštěvníky byla vytvořena galerie Starých fotografií a dobových předmětů. Můžete využít Hornický fotokoutek. Jsou připraveny tzv. fůračky (hornický pracovní oděv) s kompletní

výstrojí horníka. Každý tak má možnost obléknout se jako horník a vyzkoušet si, co všechno museli havíři při své práci nosit.

Hornický skanzen v Žacléři je poslední dochovanou památkou na hlubinné uhelné hornictví ve východních Čechách, které je písemně dokumentováno již od 16. století. Základ prohlídkových tras tvoří komplexy budov, které jsou nedílnou součástí každé „šachty“. Projdete tak řetězovou šatnou do šachetní budovy jámy Jan, odkud horníci fářali dolů. Na těžní věži, která je vysoká 52 metrů, můžete vystoupat do jejich ochozů a pokochat se výhledem na Krkonoše a Vraní hory se Špičákem. Ve strojovně jámy Jan najdete kromě dochovaného těžního stroje i rozsáhlou expozici. V rámci prohlídky také zavítáte do úpravny uhlí, kde se uhlí třídilo a čistilo. Nechybí též prohlídka štoly Jitřenka, kde jsou k vidění výchozy uhelných slojí, různé typy výztuží, figuríny, zvukové i světelné signalizační zařízení. V roce 2021 začnou stavební práce

Sledná chodba Dolu Bohumír

na památkových objektech jámy Julie a do budoucna se prohlídka prodlouží o tento historicky cenný okruh.

U obou památek zaparkujete bez obtíží na velkých parkovištích. Památky jsou otevřeny celoročně. V období od září do

června je nutné použít rezervační formulář a na prohlídku se objednat. V období letních prázdnin lze přijít bez předchozí rezervace. Více informací a adresy památek najdete na www.djs-ops.cz.

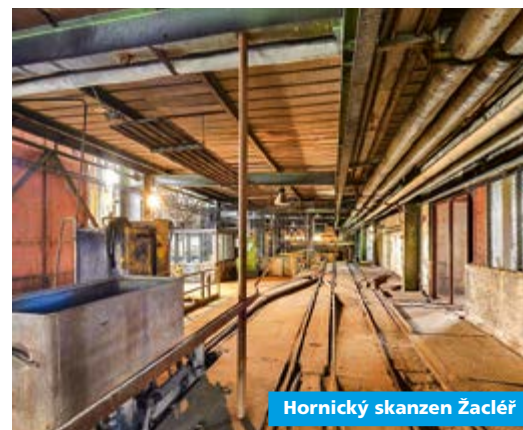
Květa Jirmanová

Ústí vstupní štoly
Měděného dolu Bohumír v Jívce

Těžní věž důlní jámy Julie

Hornický skanzen Žacléř

Apartmány Ve mlýně

- Baby friendly • Domácí pohoda a klid
- Zahradka s ohništěm, grilem a dětským vyžitím
- Půjčovna kol • Domácí čerstvý chléb
- Bylinková a jahodová zahrádka

♥

Palackého 16, Teplice nad Metují
mobil: +420 775 649 481, e-mail: info@mlynteplce.cz
www.mlynteplce.cz

Broumovský rok Josefa Schrolla 2021

Letos 3. června to bude přesně 200 let od chvíle, kdy v rodině Benedikta Schrolla z Hejtmánkovic spatřil světlo světa druhorozený syn Josef. Jeho otec byl v té době již největším obchodníkem a podnikatelem v domácím tkalcovství lnu na Broumovsku.

Oba Benediktovi synové August i Josef se u svého otce vyučili obchodnickému řemeslu a v roce 1846, když Krajský soud v Hradci Králové zaregistroval firmu Benedikt Schroll a synové, která dostala povolení k továrnímu zpracování bavlny a ke zřízení úpravní a bělírny plátna v Hejtmánkovicích, se stali jeho společníky. Roku 1853 předal Benedikt vedení rodinného podniku svým synům naplně s tím, že August řídil továrnu a administrativu a mladší Josef byl odpovědný za nákup a prodej zboží. V té době firma stále fungovala jako rozptýlená manufaktura založená na práci domácích tkalců po celém Broumovském výběžku. A byl to právě Josef Schroll, který přišel s plánem tkalcovské výroby ve vlastní továrně. V roce 1856 proto požádal úřady o povolení výstavby mechanické tkalcovny bavlny v Olivětině, v místech, kde do té doby stály objekty úpravní plátna. Olivětinská tkalcovna se stala vůbec první mechanickou tkalcovnou nejen na Broumovsku, ale i v celých severovýchodních Čechách, a Josef Schroll tak může být právem považován za prvního broumovského průmyslníka. Produkci Schrollovy tkalcovny představovaly původně pouze jednoduché kartouny, později se výroba orientovala i na jemnější druhy bavlněných látek, jejichž odbytištěm byla celá rakousko-uherská monarchie, Balkán, Itálie a Německo a vyváželo se i do Ameriky. K významnému rozšíření závodu došlo stavbou prádelny v Meziměstí v letech 1882 až 1884.

Josef Schroll, od roku 1865 po roztržce s bratrem Augustem jediný vlastník firmy, si byl dobře vědom, že k úspěšnému fungování svého podniku potřebuje také kvalifikované a loajální zaměstnance. Oproti dnešku bývala práce v továrnách v 19. století velmi fyzicky i časově náročnou dřinou. V roce 1867 byl ve volbách do říšského sněmu zvolen za Broumovsko zdejší lékař MUDr. František Roser. Jeho prvním počinem ve vídeňském parlamentu bylo předání petice se stížnostmi broumovských tkalců na pracovní podmínky ve zdejších textilkách. Hlavním požadavkem bylo zkrácení pracovní doby, která byla tehdy

až šestnáctihodinová, a také omezení dětské práce. Nebylo výjimkou, že u strojů pracovaly i devítileté děti. Pravdou je, že situace ve Schrollově závodu nebyla na rozdíl od jiných textilních podniků v regionu tak tragická – už v roce 1860 se pracovní doba u „Schrolla“ zkrátila na 14 hodin se dvěma hodinovými přestávkami a byla zakázána práce dětí mladších dvanácti let, k dalšímu zvýšení věkové hranice na 14 let došlo v roce 1886.

Josef Schroll si totiž loajalitu svých zaměstnanců získával raději různými výhodami než tvrdými represemi. Téměř o dvě desítky let dříve, než to všem továrníkům nařídil zákon, byl v roce 1870 v olivětině tkalcovně založen systém nemocenského pojištění, tzv. nemocenská pokladna, a podobně tomu bylo i v případě továrny v Meziměstí. V roce 1873 vybudoval Josef Schroll také vlastní závodní nemocnici s celkem dvanácti lůžky. Počátkem 20. století došlo k dalšímu rozšíření nemocnice o jedno patro s tím, že zde bylo k dispozici již 25 lůžek a byla vybudována také márnice a nemocniční kaple. Nemocnice sloužila dělníkům a úředníkům z obou Schrollových závodů a v naléhavých případech poskytovala pomoc i širší veřejnosti. Fungovala zde i porodnice, kam byly přednostně přijímány rodičky, u kterých se dal předpokládat těžký

nebo předčasný porod. Veškeré náklady spojené s provozem nemocnice šly z firemního rozpočtu. Dalším významným opatřením byl vznik dělnické penzijní a invalidní pokladny, ze které byl dělníkům po určitém počtu let odpracovaných u firmy a dovršení potřebného věku vyplácen starobní důchod.

Josef Schroll kladl také důraz na vzdělání svých zaměstnanců a jejich potomků. V roce 1877 zřídil soukromou obecní školu, která zpočátku fungovala jen jako jednotřídká, ovšem již ve školním roce 1893/94 dosáhl celkový počet žáků ve třech třídách čísla 140. Učitelství sbor tvořil třídní učitel, další učitel a pomocný učitel, dále pak katecheta katolického a katecheta evangelického náboženství a také učitelka ručních prací. Ve škole kromě tříd vznikla i dobře zařízená herna a tělocvična, nezapomnělo se ani na vybavení školních kabinetů pro výuku zeměpisu, dějepisu a přírodopisu, jehož součástí byly i pomůcky pro názorné vyučování základů fyziky a chemie. Žákům a učitelům sloužila také bohatá školní knihovna. Vše bylo financováno z prostředků Schrollova podniku. Ke škole patřila také velká školní zahrada, kde byly dětem zprostředkovány základní znalosti v pěstování ovoce, zeleniny a květin a v chovu hospodářských zvířat. Součástí obecní školy byla i škola ma-

teřská, která byla otevřena v roce 1882 jako vůbec první v broumovském okrese. Zdejší pečovatelské se staraly o malé děti z tovární kolonie, ale školku mohly navštěvovat i děti nezaměstnanců ze sousední Velké Vsi a Broumova. V návaznosti na obecní školu zřídila Schrollova firma v roce 1883 živnostenskou pokračovací odbornou školu. Díky ní si mohli zaměstnanci textilky, ale i učni jiných broumovských živnostníků zvyšovat svoji kvalifikaci. Popularita školy byla značná, za prvních deset let měla téměř 350 absolventů, mezi kterými byli i třicetiletí až padesátiletí muži. Ve dvou postupných ročnících se vyučovalo večerně od října do července.

Právě sociální politika firmy a starost o vlastní zaměstnance, které v té době nebyly tak obvyklé, se staly hlavním důvodem toho, že byl Josef Schroll u příležitosti světové výstavy ve Vídni v roce 1873 povýšen císařem „za zásluhy o veřejné blaho“ do šlechtického stavu a získal titul Edler. Jeho celé jméno s novým titulem Josef Edler von Schroll by se tak dalo volně přeložit jako Josef šlechtic ze Schrollů.

Po roce 1881, kdy se sídlo vedení firmy přesunulo z Broumova do Vídně, odchází do rakousko-uherské metropole také sám zakladatel podniku. Josef Edler von Schroll zemřel 4. října 1891 na svém zámku v Liběšicích u Litoměřic. Celá firma tak přešla do rukou jeho dvou dcer Johanny a Eleonory.

Dvousté výročí narození Josefa Schrolla si připomínáme v průběhu celého roku 2021. Jde o pestrou nabídku kulturních a společenských aktivit, která však může být ovlivněna nečekanými protiepidemickými opatřeními. Proto je dobré sledovat aktuální stav na webových stránkách města www.broumov-mesto.cz.

Informační centrum a Muzeum Broumova

Schrollův park

Pohádková únikovka na zámku v Adršpachu

Výlet do Adršpachu si můžete zpříjemnit i návštěvou místního zámku. Úniková hra na téma pohádky Třetí princ je určena jak pro rodiny s dětmi, tak pro dospělé, kteří rádi soutěží.

Čekají vás zapeklité úkoly, logické hádanky a otevírání magnetických i číselných zámků. Sledovat vás budeme na kamerách a v případě potřeby vám poradíme. Hra je určena pro 4 až 6 osob, časový limit je jedna hodina. Rekordní čas z minulé sezóny je 15 minut, většinou však hra vyjde na 45 až 60 minut. Nejlepší časy zapisujeme na příslušnou nástěнку.

Oblíbené únikové hry mají výhodu v tom, že jste ve skupince, buď jako rodina, nebo s přáteli, nemusíte se tedy ničeho obávat, a přesto si užít zábavu. Místnosti i rekvizity pravidelně dezinfikujeme. Objednat se můžete on-line na www.escapeadrspach.cz nebo telefonicky na

čísle 491 423 979. Otevřeno máme kromě pondělí po celý týden od 10 do 17 h.

Za odměnu si pak můžete dát kávu a dezert v zámecké kavárně nebo si prohlédnout náš zámek. Pro menší návštěvníky máme přichystanou pohádkovou stezku ze skal na zámek a také pohádkovou místnost, kde se plní úkoly s odměnou.

Přijmete naše pozvání? Budeme se na vás těšit!

Jolana Jánková

Broumovské diskuse o hodnotách a společnosti

Zajímáte-li se o veřejné dění, pak byste v listopadu neměli chybět na konferenci Broumovské diskuse. Ta každým rokem otevírá nadčasová i aktuální témata a zve k demokratické diskusi hosty z celé republiky.

Letošní Broumovské diskuse na téma Hodnoty a společnost jsou plánovány v termínu 3.–6. listopadu 2021. „Věříme, že epidemická situace bude příznivá a že podzimní Broumovské diskuse mohou být i oslavou opětovného setkávání tváří v tvář,“ říká Hana Valentová z pořádajícího Vzdělávacího a kulturního centra Broumov, o. p. s.

Mezi řečníky na konferenci jsou filozofové, akademici, komentátoři, politici i další osobnosti veřejného života. „V klášterech se nespěchá, a proto na každý z hlavních panelů máme vyhrazeno dvě a půl až tři hodiny. Tak můžeme téma probrat do hloubky a vzájemně si naslouchat. Ukazuje se, že právě skutečný dialog je v českém veřejném prostoru potřeba,“ dodává Hana Valentová. „Zakládáme si přitom na principech demokratické diskuse: věc-

nosti, zdvořilosti, trpělivosti, poctivosti a otevřenosti.“

Broumovské diskuse online

Broumovské diskuse postupně rozšiřují svůj program. Část je celoročně dostupná online. Už teď se tak můžete podívat na krátká videa ze série Hodnoty a společnost, kde se respondenti zamýšlejí nad otázkami:

„Které hodnoty chybí současné české a evropské společnosti?“ „Mají být politici nositeli hodnot?“ „Jak proměnila koronavirová zkušenost naše hodnoty?“

Odpovědi arcipata Petra Prokopa Siostrzonka, senátorky Miroslavy Němcové nebo filozofa Petra Fischera a dalších najdete na YouTube kanálu Kláštera Broumov.

Inspirativní osobnosti, které v duchu Broumovských diskusí cítí spoluzodpovědnost za svět, v němž žijeme, představuje i podcast Broumovské rozmluvy. Pozvání k mikrofonu Martiny Maškové přímo v klášterním studiu přijal např. ochránce přírody Jiří Malík.

Dopřejte si pestrý odpočinek

Konferenci samotnou netvoří jen diskusní panely, ale také bohatý doprovodný pro-

gram – koncert, číše vína, výstava či řada neformálních setkání.

Broumovské diskuse jsou tak i příležitostí k podzimnímu aktivnímu odpočinku. „Pro ty, kteří to mají do Broumova daleko, máme vzkaz: Dopřejte si na pár dní volno a spojte účast na konferenci s turistikou ve skalách, poznáváním místní architektury či s gastronomickými zážitky. Můžete vyrazit s celou rodinou. A e-maily, co nepočkají, vyřídíte v klášterní kavárně,“ uzavírá Hana Valentová.

Aktuální program, jména řečníků i informace o předprodeji vstupenek najdete na www.broumovskediskuse.cz.

Hana Valentová

Mlýn Dřevíček – zajímavá technická památka

Ve mlýně v Horním Dřevíči se mlela mouka již od konce středověku. Mlýn několikrát vyhořel, či byl přestavěn. V jeho současné podobě probíhalo mletí mezi léty 1919–1949, kdy končila éra soukromých mlynářů v Čechách.

V budově o třech podlažích se dochovala kompletní původní technologie z doby první republiky. V současné době v něm již plnohodnotně mlít nelze, zato tam trochu straší.

Když do mlýna vejde, objevíte spoustu zařízení potřebných k tomu, aby se z obilí stala čistá mouka různých druhů, ať už to jsou zařízení k čištění a loupání obilí, k odsávání prachu a nečistot, mlecí stroje, pohyblivá síta na třídění hrubosti mouky, velké zásobníky či pytlovací hrdla na mouku. Vše je propojeno dopravníky, výtahy a uzavřenými skluzy. Nechybí ani klasická skluzavka na mouku v pytlích. Základním použitým materiálem je velmi precizně a kvalitně opracované dřevo. Toto vše uvidíte v pohybu tak, jako by se mlelo doopravdy. K rozpořbování všeho slouží vodní turbína z roku 1932 a následně ploché řemeny z pravé hovězí kůže. Na volných plochách jsou vystaveny dobové strojky, které ke své práci využívali sedláci, pekaři či mlékaři.

Rodinný výlet do mlýna – proč ne? Ve mlýně si na své přijdou všechny generace. Ti nejstarší pamětníci se částečně vrátí do svých dětských let. Další zjistí, že vyspělá technika se vyráběla už i téměř před sto lety. Pro děti jsou kromě běžné prohlídky s poznáváním obilí, druhů mouky apod. připravena další lákadla. Budou si moci vlastnoručně zatoučit klikami různých stroužků, nahlédnout k mlýnským čertům do jejich doupěte a získat od nich nějakou sladkost (k tomu slou-

ží dřevěný dukát, který jim rodiče obstarají v pokladně muzea) nebo odhadovat, kde se najdou předměty, které mlynář ukrývá na určité místo.

Stejně jako v loňském roce jsou připraveny dvě možnosti prohlídek. Dopoledne vždy v 10:00 a v 11:10 je komentovaná prohlídka s mlynářem. Dozvíte se při ní vše podstatné o způsobu mletí, práci mlynáře apod. Vždy je přitom brán ohled na děti, aby i je to ve mlýně bavilo. Vstup na odpolední prohlídky je průběžný, otevřeno je do 17 hodin. Podstatné informace najdete na popiskách. Mlynář se i tady bude pohybovat po mlýně a na konkrétní dotazy vám odpoví. Pro

předem objednané skupiny lze i odpoledne zajistit komentovanou prohlídku.

Novinka: připravujeme večerní prohlídky mlýna – strašidelnější, při menší intenzitě světla, ale se silnější zvukovou kulisou.

V červenci a v srpnu je otevřeno denně. V ostatních měsících až do října je otevřeno v úterý a od pátku do neděle + svátky. Konkrétní informace o návštěvní době, případných večerních prohlídkách a vstupném zjistíte z pravidelně aktualizovaných webových stránek mlýna – www.mlyndrevickek.cz.

Pište na mail info@mlyndrevickek.cz, případně volejte na tel. 739 049 450.

Arne Šubrt

Kupkolo.cz MTB Trilogy 2021

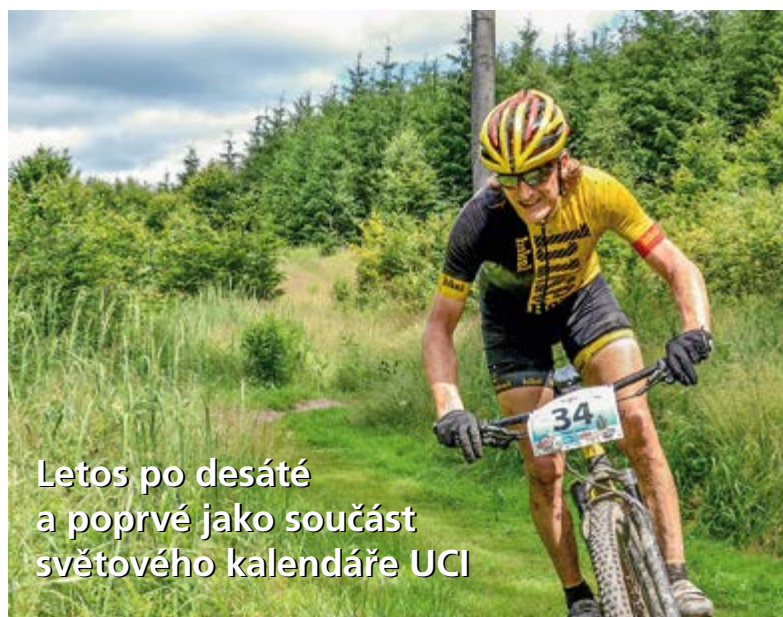
Loňský ročník etapového závodu horských kol MTB a enduro uspořádaný v nepříznivé době proběhl na jedničku. Organizátoři udrželi nervy na uzdě, vyčkali, a i když nakonec byl závod jen dvouetapový, všichni byli nadšení. Místo tradiční etapy do Polska, kam se závod nemohl kvůli pandemickým omezením vydat, byla přidána etapa zbrusu nová, která závodníky zavedla na „kanadskou bikovačku“ na Trutnov Trails.

Protože právě etapa Trutnov Trails skládala velké pochvaly, rozhodli se organizátoři desátý ročník závodu rozšířit o 4. etapu. Tedy 2. července v Teplicích nad Metují odstartuje tradiční Prolog (časovka s intervalovým startem na 10 km) a následovat budou čtyři charakterově zcela odlišné zhruba 60–70 km dlouhé etapy (každý den jedna):

- Best of Sudety – vybírá to nejlepší z legendárního závodu Rally Sudety

- Kleine Alpen – většina trasy této etapy vede v Polsku po tamních vyhaslých sopkách Javořích hor
- Vraní hory – zavede závodníky na okraj Krkonoš na Královský Špičák
- Trutnov Trails – na závěr si závodníci užijí surový mountainbiking na trailech v těsné blízkosti Trutnova

V loňském roce bylo Kupkolo.cz MTB Trilogy součástí Českého poháru maratonu horských kol a součástí seriálu Nova Cup. To zůstává stejné i pro letošní ročník, jen se posouvá o stupínek výš – je zapsán do kalendáře mezinárodní cyklistické federace UCI. Co to znamená? Do Teplic nad Metují by mělo přijít ještě více kvalitních českých i zahraničních závodníků. V loňském roce zdejší krajinu na kole objevoval např. Belgičan Hans Becking (mistr světa v maratonu a vítěz světového poháru v maratonu), Simon Gegenheimer, který pravidelně sbírá pódiová umístění při světových pohárech v disciplíně eliminátor, anebo olympionička Regina Marunde. Češi se však cizími zvuky jmeny nenechali překvapit – Hansi Beckingovi nedali nic zadarmo Filip Adel

**Letos po desáté
a poprvé jako součást
světového kalendáře UCI**

ani místní Michal Kaněra, a Hans Becking se musel spokojit s bronzovou příčkou. V ženách nechyběla z české scény Lenka Fridrichová. Enduro závod si nemohl nechat ujít ani místní borec František Žilák, který po závodě prohlásil: „Organizátoři chtěli posunout enduro na úroveň světových závodů, takže celý Bunkr trail jako eRZeta, to bylo opravdu peklo, ale jsem šťastnej, že jsem to zvládl! Díky všem a zas za rok!“

Pro letošní rok budou připraveny tři varianty závodu: Extreme (Prolog + 4 plnohodnotné etapy 60–70 km), Moderate (Prolog + 4 kratší etapy 40–50 km) a Easy (zkrácený Prolog + 4 krátké etapy 15–25 km). Všechny tři varianty je možné absolvovat jak v kategorii maraton (absolvovat trať v co nejkratším čase), anebo enduro (na trati jsou vyznačené eRZety a jejich součtem se získává konečný čas, mezi eRZetami se čas jezdcům nijak nepočítá). Extreme maraton je také možné absolvovat na e-biku.

Určitě není zapomenuto na děti, pro které budou připraveny závody v parku

v Teplicích nad Metují. V každý etapový den budou mít i děti svou etapu. Délky dětských tratí se liší podle jejich věku. Ti nejmenší mohou jet i na odrážedlech.

Počet účastníků je limitován, aby byla zachována udržitelnost a nebyla přetížena okolní unikátní krajina Broumovska a polské Stolové hory. To je v zájmu samotných organizátorů, kteří chtějí závod pořádat i v dalších letech. Podmínky pro ochranu přírody klade na organizátory jak místní správa CHKO Broumovsko a Agentura pro ochranu přírody ČR, tak i mezinárodní federace UCI.

Kupkolo.cz MTB Trilogy není jen pro profi bikery. Závod si klade za cíl přilákat a ukázat krásu Broumovska nejen Čechům z jiných krajů, ale především cizincům. A samozřejmě chce v lidech probudit touhu sportovat, motivovat ke zdravému životnímu stylu a sportu dětí. Držte palce! Startujeme 2. července 2021 v Teplicích nad Metují.

Více informací: www.mtbtrilogy.com

Martina Chrástková

Cyklodům v Broumově

Cyklodům v Broumově má před sebou třetí turistickou sezónu a rozšiřuje své služby.

Dosud zde bylo možné zcela zdarma využít úschovnu zavazadel a jízdních kol, bezbariérové WC nebo čerpání turistických informací a propagačních materiálů s tipy na výlety. Návštěvníci si oblíbili bezplatnou úschovu kol nejen při turistických aktivitách, ale i při každodenních cestách do města za účelem nákupů, návštěv úřadů nebo zdravotnických zařízení. Svědčí o tom stále vzrůstající návštěvnost. Těší nás i kladné ohlasy a vzkazy v návštěvní knize.

Zárukou kvality turistických služeb je označení objektu certifikovanou značkou „Cyklisté vítáni“ (ověřeno zákazníky, ale i odbornou komisí).

V nadcházející turistické sezóně budete moci využít nově pořízená elektrokola značky Apache a horská kola značky Specialized.

Zdarma je také možné nabít si elektrokolo a využít nářadí na drobné opravy kol.

Pokud se vám naše destinace líbí, máme pro vás výhodnou nabídku – Bed & Bike. Ubytovna za divadlem má pro vás

připravených 11 lůžek po 290 Kč za osobu a noc. Ubytování hosté mají v půjčovně kol 25% slevu. Více informací získáte v Informačním centru Broumovska, Mírové náměstí 105, nebo na tel.: 491 524 168.

Těšíme se na vás v nové turistické sezóně!

Kolektiv IC

Ceník půjčovného:		
	HORSKÁ KOLA	ELEKTROKOLA
1 kolo / 1 den	300 Kč	700 Kč
1 kolo / 2 dny a více	200 Kč / den	600 Kč / den
vratná záloha / 1 kolo	1.500 Kč	10.000 Kč
poplatek za znečištění kola	200 Kč	200 Kč
V ceně je zapůjčení ochranné přilby.		
Kontakt: Cyklodům, Schrollův park 391 (u vchodu do klášterní zahrady), tel.: 730 527 848.		

Dvě nové cyklotrasy

Single track je pojem, který v posledních letech získává na popularitě nejen v prostředí cykloaždčů, ale také mezi rekreačními jezdci. Jednu takovou nově vzniklou trasu se třemi okruhy (vybudovanou v říjnu 2020) jsem absolvoval na podzim několikrát a mohu vám ji vřele doporučit. Pokud máte rádi extrém, tak mám pro vás i další trasu pro pokročilé bajkery.

Single Track v Jedlině-Zdroji

Jedlina-Zdrój nabízí single track s třemi okruhy – červeným, černým a modrým. Dohromady mají délku kolem 3,5 km. Hlavní startovní body okruhů najdete v Parku aktivit Kouzelná hora (Czarodziejska Góra), na modrou trasu se lze napojit také u fotbalového hřiště, které najdete hned u hlavní silnice z Valbřichu do Nové Rudy. Pokud dovezete kola autem, jsou vám na obou místech k dispozici bezplatná parkoviště. Předpokládám, že většina dětí využije snadnější červený okruh, kde budou stále na dohled rodičů, a to i těch, kteří zde budou bez kol. Další trasy vás mimo mnoha zatáček a muld překvapí přejezdy přes speciální dřevěné lávky, kořeny a další překážky. Městský úřad v Jedlině-Zdroji se chystá prodloužit stávající trasu o dalších 5 km a vybudovat novou dvoukilometrovou trasu u nedalekého Paláce Jedlinka.

Kouzelná hora nabízí návštěvníkům i další atraktivitu pro celé rodiny. Je zde letní sáňkařská dráha, lanový park pro děti i dospělé, jsou zde krásné lesní stezky, kterými se dostanete k nedalekému centru lázní nebo na

místa s krásnými výhledy na Valbříšské hory, masiv Sovích hor a hraniční Suché hory.

Horské cyklotrasy pro nadšence a sportovce

Valimsko leží v regionu Strefy MTB, ve kterém najdete přes 500 kilometrů horských cyklotras. Vybral jsem pro vás novou nevěštní trasu MTB Cross Country, vybudovanou Sportovním centrem v obci Valim. Startovní místo je u Sportovního centra v ulici Boczna. Trasa má délku 4 km, je technicky náročná a zahrnuje více než dvacet různorodých technických prvků: příkré výjezdy a sjezdy, kamenné pole (nejdelší rock garden v Polsku), úseky pump track, kamennou past, můstky, skoky, visuté lávky a mnoho dalších. Místní Bike Park nabízí také sjezdovou trasu (modrá značka) o délce 4 kilometrů se startovním místem na Valimském sedle (Przełęcz Walimska).

Perspektiva dalšího rozvoje turistiky

Největší příležitostí pro turistický rozvoj Jedlinska, Valimska, Glušicka a Mirošovska,

v blízkém polském pohraničí

a tímto i Broumovska, je stavba železniční tratě z Vratislavi přes Slezské Zahoří k Jedlině-Zdroji. Stavba je již v pokročilém stádiu a její ukončení můžeme čekat v nejbližších dvou letech. Velký příliv turistů a cykloturistů potom určitě zaznamenají zdejší atraktivní místa jako hrad Grodno, Valimské štoly, Palác Jedlinka, Jedlina-Zdrój, Glušice a obecně i Soví hory, Suché hory a Broumovsko. Využijte nejbližší dva roky k poznání polských příhraničních lokalit a cyklotras. Stále je zde málo turistů. Boží klid Broumovska zasahuje i k nám na polskou stranu, kde vás rádi přivítáme.

Kryštof Karvovský

CUKRÁRNA For You

- ✚ Dortíčky
- ✚ Chlebíčky
- ✚ Regionální produkty

- ✚ Kávička, koktejly
- ✚ Zmrzlina: kuličková, točená, kopečková

Mírové náměstí 101, Broumov

Otevřeno každý den

Radkov – brána do Stolových hor

Společně s našimi polskými přáteli a partnery vás zveme do příhraničního Radkova, brány Stolových hor. Dvouapůltisícové městečko se nachází 10 km od Broumova. Využit můžete hraniční přechod v malebném Božanově, který sám o sobě stojí za návštěvu.

Ještě před sto lety to byla vyhlášená turistická oblast, vždyť Radkov byl hlavním východištěm tras do Stolových hor. Známostou stezkou vedoucí z Radkova do Karlova (z jedné strany Hejšoviny na druhou) prošel už v roce 1790 samotný Johann Wolfgang Goethe. To byly počátky turismu ve zdejších horách. Dnes sice pomyslnou první příčku v návštěvnosti převzal Karlov (především po vybudování „Silnice sta zátáček“ z lázní Chudoba), ale městečko Radkov a okolí se opět probouzí k turistickému životu.

V roce 2019 byla kousek za městem veřejnosti zpřístupněna nová **vyhlídková plošina na hoře Guzowata** s překrásnými výhledy do kraje. Dřevěná plošina ve tvaru elipsy se nachází nad radkovskou přehradou a je sama o sobě zajímavou stavbou. Auto zanechte na parkovišti přímo u vodní nádrže a vystoupejte stezkou lesem asi 1 km. V případě, že byste vyrazili na výlet na kolách (z Božanova přes Studenou Vodu k přehradě zvané Zalew Radkowski může-

te využít pěknou cyklotrasu), vede přímo k rozhledně taktéž asfaltová silnice. Výhledy z plošiny jsou vskutku dechberoucí. Přímou nad vámi se tyčí Velká Hejšovina, na západní straně se otevírá pohled do Čech lemovaný hřebem Broumovských stěn.

Mimochodem, věděli jste, že **Velká Hejšovina** je se svými 919 m n. m. nejvyšším pískovcovým vrcholem střední Evropy? Není divu, že celá oblast Stolových hor byla pro svoji unikátnost v roce 1993 vyhlášena národním parkem (**Park Narodowy Gór Stołowych**). Na vrcholu Hejšoviny, Sczcelińce (sczelina = štěrbin, trhlina), jak říkají Poláci, je skalní bludiště s roztodivnými útvary připomínajícími lidské postavy a zvířata. A také stylová turistická chata, kde si můžete dát tradiční polskou polévku žurek

v chlebu. To, co vás však jistojistě ohromí, jsou překrásné výhledy do kraje. Celé Broumovsko budete mít jako na dlani.

Stežka na vrchol Hejšoviny z Radkova je sice o něco delší, avšak neméně atraktivní, a především málo turisticky frekventovaná. Od přehrady stoupejte po žluté značce. Asi pětikilometrová cesta vám zabere něco přes dvě hodiny chůze. Skalnatou a zalesněnou soutěskou stéká z hory potok Pošna, který zde vytváří tzv. **Vodopády Pošny**. V minulosti byly tyto malé vodopády uměle navýšeny a napouštěny, aby byly pro turisty ještě větším lákadlem. Spouštění vodopádů obstarával hospodský z dnes již zaniklého hotelu s restaurací v osadě **Karlovek**. Kamenná schodiště, zbytky zdí a vyhlídkových teras,

lavičky tesané do pískovce, kašna a ztrácající se reliéfy jsou mementem zaslé slávy tohoto místa. Je téměř k neuvěření, že osada měla na počátku 20. století asi padesát stálých obyvatel. Doba prosperity skončila po válce s odsunem německých obyvatel. Síla zdejších vodopádů již není taková, ale přesto cítíte úžasný duch tohoto místa. Ze zřejmých důvodů doporučujeme návštěvu po jarním tání nebo velkých deštích. Na rozcestí nad vodopády pokračujete po modré až na Velkou Hejšovinu.

Nejnovější turistická zajímavost v Radkově je **Lapidárium – geologická expozice pod širým nebem**. Nachází se přímo u radkovské přehrady pod hrází, jen pár kroků od parkoviště. Vstup je zdarma. Poznejte geologické bohatství oblasti Stolových hor a Broumova, prohlédněte si exponáty a přečtěte si naučné tabule v polském i českém jazyce. Seznámí vás s různorodými druhy zdejších hornin a pozoruhodnou geologickou historií tohoto kraje. Lapidárium vzešlo z česko-polského projektu „Rozvoj cestovního ruchu a geoturistiky v regionu Středních Sudet“ partnerů Společnosti pro destinační management Broumova (vedoucí partner), Gminy Radków a Lokalne Organizacje Turystyczne, Walbrzych. Dokončeno bylo na podzim 2020.

Srdčně zveme všechny místní i přespolní na výlet do Radkova, který má v posledních letech zvědavým návštěvníkům stále víc co nabídnout. Zapraszamy.

Zuzana Klimecká

Děkujeme partnerům Společnosti pro destinační management Broumova, o. p. s.

CzechTourism

TISKÁRNA
BROUMOV

Broumov

Police nad Metují

Teplice nad Metují

Stárvov

DSO Policko

DSO
BROUMOVSKO
CZECH REPUBLIC

Penzion pod Křížovým vrchem

ZAMEČEK

Důl Jan Šverma
o.p.s.

MEZIMĚSTÍ / EST. 1852

PENSIÓN & RESTAURACE

Roubenka
Javor 33

Ticho i výhledy nabízí Svatojakubská cesta procházející Broumovským výběžkem.

O Svatojakubských cestách určitě víte, že protkávají celou Evropu. Vydávají se po nich poutníci věřící, stejně jako ti, kteří mají k Bohu dál, ale potřebují si srovnat myšlenky a možná i najít sami sebe. Broumovským výběžkem prochází východočeská větev, která spojuje polská poutní místa Křešov a Vamberice, v Křinicích se odpojuje větev směřující přes Hvězdu, Polici nad Metují a Hronov do Hradce Králové a dále přes České Budějovice do rakouského Pasova, a ještě dále až do španělského Santiaga de Compostela. Tak daleko však dojít nemusíte, za krásných letních dnů stačí, když si projdete pár kilometrů.

Nejprve vás pozvu tam, kam noha poutníka putujícího ze severu poprvé vkročí na české území – do Libně. Můžete se vydat na šestnáctikiletrovou procházku z Adršpachu do Meziměstí. Na zastávku Horní Adršpach vás zaveze vlak, odtud se pustíte silničkou kolem kostela po červeně značené cyklostezce, která vás zavede mezi luka. Rázem putujete jiným světem: odpočívající ztlhlé rozlehlé louky, rybníček a vysoké skály v pozadí, okolo vás se rozprostírá klid a mír, v každém ročním období a za jakéhokoli počasí. Tady budete sami, jen se svými myšlenkami. Na vrcholku táhlého mírného kopce, nejvyššího bodu dnešního putování (650 m n. m.), se před vámi znenadání rozprostře nezvyklý pohled na pásmo Kamenných hor od Velké Lesistě až po Ruprechtický Špičák a donutí vás zastavit se a kochat se pohledem na známé kopce, které se odtud zdají vyšší a masivnější. Až se dost vynadíváte, budete pokračovat mírným sestupem 1,5 km do Libně. Na rozcestí opustíte cykloznačku a právě zde se napojíte na Svatojakubskou cestu, která přichází z polského Chelmska. Přípojku určitě nepřehlédnete, je značená modrou turistickou značkou a navíc symbolem charakteristickým právě pro Svatojakubskou cestu – žlutou mušlí v modrém poli. Kdysi tu stávala úhledná vesnička, jež po válce zůstala vyhládnutá, a proto byla v 60. letech minulého století srovnána se zemí. Na citlivé duše ponuře zapůsobí zarostlý rybníček, smírčí kříž, trosky někdejších domů i pomník uprostřed bývalé obce.

Mladé stromořadí vás povede cestou po poli, kolem upraveného pomníčku až na křižovatku do Zdoňova. Odtud pokračuje Svatojakubská cesta 3 kilometry po žluté turistické značce na Bukovou horu. Minete udržovaný křížek pod lipami, projdete tichým lesem a jste na Bukové hoře. Někdo si pár metrů zajde ke Kříži smíření, odkud je jeden z nejkrásnějších pohledů na Křížovou horu, někdo se nechá zavést cestičkou na ponuré místo, kde byli na konci války postřeleni němečtí civilisté.

Z Bukové hory pokračuje žlutá značka dva kilometry k Verněřovické kapličce, kdysi hojně navštěvovanému poutnímu místu z konce 19. století s novogotickým kostelem Panny Marie Pomocné.

Nyní vás čeká poslední úsek cesty – 4,5 kilometru po červené značce do Meziměstí. Projdete vesnicí kolem kostela sv. Michaela archanděla a po ní cestou do Meziměstí s výhledy na pásmo Broumovských stěn. Na vrcholku kopce u „Slunečního kamene“ najdete na panelu krátké povídky o Svatojakubské cestě, jejíž část jste právě prošli.

Za pár dní, až si vaše nohy odpočinou, můžete ve Svatojakubské cestě pokračovat z Meziměstí do Broumova. Výcházka bude kratší, tentokrát jen 10 kilometrů, zato s nádhernými výhledy. Výlet začíná v Meziměstí u vlakového nádraží, odtud vás povede červená turistická značka. Rybník za

nádražím, kolem něhož projdete, býval oblíbeným koupalištěm se startovacími bloky, písečnou pláží a ostrůvkem.

Z Meziměstí musíte do Ruprechtic přejít po silnici, nelekejte se ale, je zde minimální provoz, zato nádherné výhledy: na severu Javoří hory s Ruprechtickým Špičákem, na jihu pásmo Broumovských stěn. Kostel sv. Jakuba Většího v Ruprechticích se dočkal nové střechy a po dokončení rekonstrukce fasády se stal skvostem mezi zdejšími Dientzenhoferovými stavbami. Od zvonice vedle kostela vyhlíží do kraje socha sv. Jakuba, ochránce poutníků.

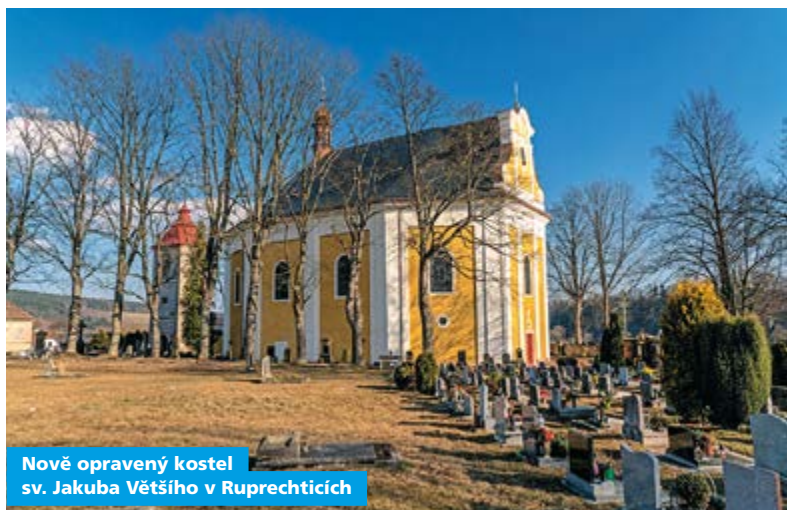
Pokračujete po červené značce, na okraji Jetřichova pozor na odbočku doleva. Cestička vás zavede na úchvatné místo k ruinám Laudonovy kaple. Generál Laudon u kaple z roku 1815 sice nikdy stát nemohl, vy se tu ale zastavte a chvíli setrvejte. Je odtud totiž jeden z nejkrásnějších pohledů na Javoří hory. Nad kopci se tyčí Ruprechtický Špičák s rozhlednou, vlevo od ní vykukuje vršek Valigury s hřebenem polských kopců. Meziměstí s Mirošovskými stěnami máte jako na dlani. Do toho všeho dokonale zapadá barokní stavba ruprechtického kostela, jejíž elegance právě odtud vynikne. Popojděte po cestě o pár desítek metrů dál, otevře se před vámi pohled na Broumovské stěny a z výšky přehlednete celou obec Jetřichov. Pohodlnou cestou lemovanou mladými lipkami, doub-

ky, boučky a javory stoupáte mírně k vrcholu a postupně se před vámi otevírají pohledy na Stolové hory, (Hejšovina se zatím skrývá za Korunou), v dálce se tyčí masiv Králického Sněžníku.

U lesa opět pozor na odbočku, musíte projít kolem salaše, dále pokračujete lesem. Cesta po okraji lesa vám umožní výhledy na rozlehlé louky nad Hejtmánkovicemi. Lesem projdete až k turistickému označníku Ráj (506 m n. m.). Při sestupu od Ráje konečně spatříte nejvyšší polskou stolovou horu Hejšovinu. U cesty je také umístěna panoramatická mapa, kde si můžete ověřit názvy okolních kopců a dalších míst. Před Broumovem vás čeká ještě jeden hezký pohled: v poslední zatáčce v loukách nad paneláky se ohlédněte, abyste na západě v dálce spatřili nezaměnitelnou špičku Sněžky.

Obě popsané trasy jsou turisticky nenáročné, s mírným výškovým převýšením, vedou po pohodlných cestách. Vyhledávající „komerčních atrakcí“ by asi byli zklamáni, ty na trase nenajdou. Pokud ale hledáte tichá místa umožňující zamyšlení, dokážete se kochat krásnými pohledy do krajiny a obdivujete nečekané malíčkosti, zkuste se na výlet po Svatojakubské cestě vydat. V zimě můžete na obě trasy vyrazit i na běžkách. www.ultraia.cz

Jaroslava Chaloupková,
foto Oldřich Jenka

Pěchotní srub T-S 19 Turov

Na okraji Broumovska můžete navštívit unikátní památku z období druhé světové války. Návštěva zrekonstruovaného pěchotního srubu bude zajímavá pro všechny bez rozdílu věku. Spojit ji můžete s pěším nebo cyklistickým výletem po krásném okolí Stárkova.

Pěchotní srub T-S 19 Turov patří do systému předválečného opevnění, které bylo budováno mezi lety 1935–1938 na území celého Československa z důvodu obrany proti případné nepřátelské agresi nacistického Německa. Stále opevnění bylo spolu se zahraniční politikou v tu dobu jedinou reálnou možností, jak zajistit bezpečnost mladé republiky. Opevnění zejména na severní hranici od československo-německo-polského trojmezí po Krkonoše mělo zajistit rozsáhlou úsporu živé síly, kterou by bylo možné nasadit v mobilním vojsku na očekávaných hlavních místech vpádu nepřítele u Liberce a Jindřichova Hradce.

Československé opevnění se klasifikuje do dvou základních skupin: opevnění lehké a opevnění těžké. Mezi lehká opevnění řadíme lehké objekty z roku 1936 a lehké objekty nového typu z roku 1937, takzvané řopíky. Těžké opevnění se dále dělí na objekty samostatné a objekty tvrzové. Tvrzové objekty jsou součástí komplexů dělostřeleckých tvrzí, které jsou mezi sebou propojeny sítí podzemních chodeb a tvoří mimořádně odolné opěrné body v místech očekávaných největších útoků nepřítele. Dělostřelecké tvrze byly zkonstruovány tak, aby dokázaly dlouhodobě a bez pomoci z týlu klást odpor nepřítele a zamezit jeho průniku za linii opevnění. Z tohoto důvodu se palebné věže těžkého dělostřelctva otočných a výsuvných dělostřeleckých věží československých tvrzí vzájemně překrývaly, aby bylo možné si vždy poskytnout vzájemnou pomoc.

Pěchotní srub T-S 19 Turov byl postaven stavební firmou ing. Josef Filip z Prahy, která realizovala výstavbu 9 pěchotních srubů ve stavebním podúseku Zbečnick. Tento úsek byl rozdělen na východní a západní

část, mezi kterými měla být postavena velká dělostřelecká tvrz Jírova Hora. Ta měla pomáhat sousední tvrzi Dobrošov s obranou hlavní přístupové komunikace do vnitrozemí přes Náchod. Sruby 19 a 20 přehrazovaly palbou svých kulometů a kanónů přístupovou komunikaci do vnitrozemí z Teplíc nad Metují a Stárkova do Červeného Kostelce. Proto byly také tyto pěchotní sruby postaveny přednostně a odpovídala tomu i jejich výzbroj.

Samotný srub T-S 19 byl betonován mezi 12. a 15. květnem 1938 s kubaturou 1290 m³ betonu (tloušťka stropu 2 metry, čelní stěny 2,25 metry a 1 metr ostatní stěny). Zemní práce na objektu byly do opuštění pohraničí téměř dokončeny, prakticky byla dokončena i elektroinstalace, vodoinstalace a vzduchotechnika. Pravá střelecká místnost byla vyzbrojena dvojčetem těžkých kulometů vz. 37 ve střílně se zvýšenou depresí pro palbu ze svahu. V této střelecké místnosti nebyl protitankový kanón, který měl být naopak umístěn v protilehlé střelecké místnosti nepostaveného objektu T-S 18. Hlavní, levá střelecká místnost byla vyzbrojena protitankovým kanónem Škoda vz.36 ráže 4,7 cm spráženým s těžkým kulometem vz.37 a dvojčetem těžkých kulometů vz.37. Protitankový kanón měl kadenci 35 ran za minutu a protitankovým střelivem dokázal prostřelit pancíř nepřátelských obrněnců o síle 50 mm na vzdálenost 1 kilometru, což by naprosto postačovalo k likvidaci německých tanků. Dva pancéřové zvony s váhou ke 20,2 tuny na každý zvon se na objekt z výrobního závodu ve Vítkovicích už nedostaly.

Objekt měl osádku 29 mužů z 2. roty I. praporu hraničářského pluku 17 s velitelem por. pěch. Vilémem Kozákem. Po Mnichovu

zůstal objekt těsně na území okleštěné republiky, navzdory tomu byl taktéž evakuován i s vnitřním vybavením. Nacisté za okupace využili objekt k testování svých zbraní, ať už šlo o dělostřelctvo, nebo o ženisty s využitím náloží. Objekt proto na sobě nese rozsáhlé stopy tohoto testování. Za komunistického režimu byla v okolí objektu kafilérie, stavba samotná byla ponechána svému osudu, bez jakékoliv údržby. To se změnilo až v roce 2009, kdy začala náročná rekonstrukce nadšenci, členy Klubu vojenské historie T-S 19 Turov z.s. Ti dokázali svou enormní píli, hlubokou láskou a mimořádnou zručností vytrhnout tuto památku z objetí přírody. Objekt prakticky povstal z mrtvých a nyní se v něm nachází zajímavé muzeum, které láká turisty k návštěvě.

Spolku se podařilo vyčistit objekt od sutí a až metrových nánosů bahna a zvelebit okolí, provést téměř úplnou stavební rekonstrukci horního patra objektu a více než poloviny patra spodního. Povedlo se opravit a zaizolovat střechu, získat pro budoucí osazení makety střelny, vystavět expozici v hlavní střelecké místnosti a osadit zrekonstruovaný dobový naftový motor. Vstupné do objektu je dobrovolné a je využito výhradně na nákup předmětů do expozice a pro další zvelebování srubu.

Co u nás uvidíte a jak prohlídka probíhá?

Prohlídky našeho objektu provádíme pravidelně vždy poslední víkend v měsíci, kdy na objektu probíhají rekonstrukční práce. Prohlídky jsou vždy přizpůsobeny znalostem a věku návštěvníků, jiná prohlídka je proto poskytována rodinám s dětmi, jiná návštěvníkům, kteří již mají s opevněním větší zkušenosti. Průvodce projde s návštěvníky všechny místnosti objektu s popisem a vysvětlením účelu místností s delším zastavením v hlavní střelecké místnosti, kde si mohou návštěvníci v případě zájmu potěškat zbraně, vyzkoušet helmu nebo plynovou masku. Pro návštěvníky byl vytvořen i žebřík na podlažku v opravené levé šachtě pancéřového zvonu. Návštěvníci se tak mohou na vlastní oči podívat do okolí tak, jak je viděli vojáci v roce 1938. Prohlídka je protkána osobními zkušenostmi z rekonstrukce objektu a zajímavostmi ze života v něm, zejména se zaměřením na velitele Viléma Kozáka.

Celé osazenstvo pěchotního srubu se těší na vaši návštěvu a doufá, že vám rozšíří obzory týkající se opevnění a zprájemní volné chvíle vám i vašim dětem v krajině Broumovska. www.t-s19.cz

Jan Vachtl a Jan Joudal

O tom, že Broumovsko je bohaté na výjimečně kvalitní pitnou vodu, bylo už napsáno hodně, stejně jako o zdejších projektech na efektivnější zadržování vody v krajině se mluví a píše víc než dříve. Voda vždycky byla, je a bude jednou z nejdůležitějších surovin, zajišťujících prosperitu a rozvoj kraje. Dostatek pitné a užitkové vody pro domácnosti, pro napájení hospodářských zvířat, pro zemědělské zavlažování, drobné živnostenské i velké průmyslové provozy, to je opravdové bohatství. Broumovsko má z tohoto pohledu velké štěstí. Ale i tam, kde byla příroda štedrá, je třeba si místního bohatství vážit a uvážlivě s ním hospodařit.

K pramenům jiskřivé pitné vody, prýstícím v krajině ze země na nejrůznějších místech, se lidé odnepaměti chovali s velkou úctou. Upravovali přírodní vývěry, stavěli na nich studánky a snažili se je co nejlépe uchránit před znečištěním. O mnohých pramenech, třeba díky výjimečně čistotě nebo mineralizaci vody, se začalo tradovat, že jsou léčivé, nebo dokonce zázračné. O ně se potom lidé starali ještě víc a budovali okrasné, často kryté prameníky, nebo studniční kaple.

Na Broumovsku můžeme narazit na nejrůznější prameny a studánky, jejichž současná úprava a stav odráží jejich zajímavou historii, vztah místních lidí k přírodním zdrojům, i měnící se přírodní podmínky. Po celé Broumovské vrchovině dnes můžeme najít spoustu pěkně upravených zurčících pramenů. Bohatost Broumovska však

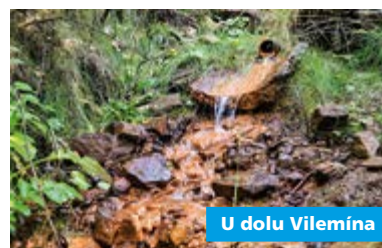
Voda je základem života

Samaritánka

není jen ve velkém množství pramenů, ale také v jejich různorodosti. Prameny se totiž mohou lišit svou vydatností, způsobem a formou vyvěrání nebo mineralizací, která ovlivňuje tvrdost a chuť vyvěrající vody. Na Broumovsku se tak setkáváme například s vrstevními prameny vyvěrajícími na výchozu vrstvy zvodnělých propustných hornin. Voda v podzemí gravitačně proniká pórovitou horninou, stéká po nepropustném podloží a v úbočí svahu, kde tato vrstva vychází na povrch, pak vyvěrá pramen. Krásnými ukázkami vydatných vrstevních pramenů jsou například pramen Samaritánka na jižním úbočí hory Ostaš, který je navíc vyzdoben mistrovským pískovcovým reliéfem biblického příběhu, nebo udržovaný zastřešený pramen U Vavřenů na horním okraji obce Velký Dřevíč, který svou vydatností připomíná spíš potok vytékající přímo ze skály. Dalšími zajímavými prameny tohoto typu, více či méně udržovanými, jsou například pramen Pod Velkou kupou a Setonova studánka v Broumovských stěnách, studánky Trináctý pramen, Pod hradem a pramen U Spáleného mlýna pod Adršpašskými skalami anebo Pramen sv. Huberta mezi balvany pod Jiráskovými skalami.

Zajímavým typem, specifickým pro oblast Policka, jsou artéské prameny, fungující na principu spojených nádob a způsobené hydrostatickým tlakem vody ve zvodnělých propustných vrstvách mísovitě struktury Polické křídové pánve. V případě narušení nepropustné vrstvy nad vodonosným horizontem puklinou, nebo vrtem na dně pánve může voda ze země přímo tryskat i pod značným tlakem. Nejznámějším místním artéským pramenem je pramen Julinka přímo na náměstí v Polici nad Metují. Pro polické občany zde tehdejší starosta Vilém Pelly nechal roku 1906 na vlastní náklady vyvrtat 70 metrů hluboký artéský vrt, ze kterého od té doby nepřetržitě proudí kvalitní pitná voda. Podobným, ale přírodním způsobem, vyvěrají silné prameny kvalitní pitné vody na křížení dvou velkých geolo-

U dolu Vilemína

Geopark Broumovsko

gických poruch – Polického a Skalského zlomu přímo uprostřed Dolních Teplíc v Teplických nad Metují. Upravené jezírko průzračné vody v uzavřeném areálu VAK je vlastně obrovskou studánkou na výjimečně vydatných pramenech, odvodňujících severní část Polické pánve. Zajímavým silným pramenitým vývěrem s oválným jezírkem a patrným únikem plynů na jeho dně je také Mořské oko, nacházející se v louce přímo na okraji Adršpašských skal. Hydrogeologickou zvláštností jsou rozhodně takzvané haltýře v Bezděkově nad Metují, které sloužily jako obecní studny nebo chladírny potravin. Třebaže jsou vybudovány na kopci, hladina podzemní vody se v nich drží asi půl metru pod povrchem.

Vodám některých studánek byly díky neobyčejným příběhům přisouzeny léčivé, ba dokonce zázračné účinky. Mnohé se pak staly vyhlášenými poutními místy, u nichž byly z vděčnosti často nákladně upraveny prameníky a nezdělané vystavěny i kaple. Takto byla upravena například Suchodolská léčivá studánka s křížovou cestou, Mariánská studánka s křížovou cestou a kaplí v Božanově nebo Verněřovická studánka s kapličkou a poutním kostelem. V tomto ohledu výjimečnou se jeví dodnes hojně navštěvovaná a využívaná mariánská studniční kaple z roku 1732, postavená na vydatném prameni kvalitní pitné vody na náměstí v Malých Svatoňovicích. Za neobvyklé prameny můžeme považovat také vývěry často silně železitých vod ze starých důlních děl v Jestřebích horách. Vydatný vývěr důlní vody z odvodňovací (tzv. dědičné) štoly najdeme díky jasné rezavým usazeninám například ve svahu nedaleko bývalého dolu Vilemína ve Žďárkách. Jen kousek odtud, v hronovském parku, pak narazíme už i na silně mineralizované sirno-železnaté vody z vrtaných pramenů Hronovka a Regnerka. Tyto dvě minerální vody odlišné chuti, vyvěrající z jednoho společného prameníku, páchnoucí sirovodíkem a místními nazývané „prdlavka“, pocházejí z hloubek 23 m a 43 m.

Z hydrogeologického pohledu je neobyčejně zajímavý také vydatný pramen mineralizované vápenaté vody nad obcí Vápenka u Stárkova. Z této vyvěrající vody se na úbočí svahu za dlouhá tisíciletí vysrážely a uložily mocné vrstvy vápenaté horniny zvané travertin. Dnes je však tato travertinová kupa skrytá pod lesní půdou a místo geologicky zajímavého přírodního vývěru chrlí vodu už jen přepadová roua z betonové studny. Přírodní podmínky se i v oblastech bohatých na vodu z různých důvodů mění a mnohé dříve významné prameny ztratily svou vydatnost nebo téměř vyschly. Tento osud stihl třeba studánku Pod Borem, zásobující dříve vodou obec Machov nebo Mariánskou studánku u polického kláštera, která od roku 1819 napájela novou kamennou kašnu na náměstí v Polici nad Metují.

Stanislav Stařík

Pramen Julinka

Malé Svatoňovice

Pramen U Vavřenů

Koupaliště na Broumovsku

Teplice nad Metují

AQA Land Meziměstí

Areál, který najdete u hlavní cesty směrem na Vižňov, nabízí bazén se čtyřmi plaveckými dráhami o délce 25 m s hloubkou 180 cm, dále bazén nepravidelného oválného tvaru s množstvím vodních chrlíčů a masážních trysek s hloubkou do 120 cm a pro zábavu nejmenších je zde připraven tobogán a množství skluzavek. Mimo bazénů a koupacích prvků zde naleznete víceúčelové sportoviště s umělým povrchem pro volejbal, nohejbal či líný tenis, minigolf, dětský koutek, hřiště, pískoviště, kolotoč nebo houpačky. V areálu je k dispozici ob-

čerstvení a připojení k wi-fi. Informace na www.koupaliste.mezimesti.cz.

Koupaliště Police nad Metují

Příjemné osvěžení v parných dnech vám jistě nabídne koupaliště v Polici nad Metují, které se nachází asi 10 minut chůze od centra města ve směru na Suchý Důl. Čeká vás tam 25 metrový bazén pro plavce, bazén pro neplavce a dětské brouzdaliště. Je zde možnost zahrát si stolní tenis a kuželky. K dispozici jsou herní prvky, plavecké pomůcky i knihy. Pokud vám z vody vyhládne, můžete se jít občerstvit do kiosku, který nabízí teplá

jídla, pivo, nealko nápoje a několik druhů zmrzliny. Vstupné, otevírací doba a teplota vody je na webu www.sportvypolici.cz.

Koupaliště Teplice nad Metují

Přírodní historické koupaliště s vodou čišťenou bez chemie pouze pomocí pískových filtrů, se nachází cca 500 m od centra města. Využít můžete bazén se skokanským můstkem s 1,5m stupněm a 3m prknem. Pro nejmladší návštěvy je připraven dětský kolotoč, houpačky, stolní tenis, ruské kuželky nebo líný tenis. Pro ty větší zase volejbalové a nohejbalové hřiště. Půjčit si můžete míče,

slunečníky a lehátka. Občerstvení zajišťuje bufet s nabídkou rychlého občerstvení, nanuků, cukrovinek, studených i teplých nápojů. Aktuálně na www.teplicenadmetuji.cz/volny-cas/koupaliste/

BCB Koupálo Janovičky

Sportovně-kulturní areál s přírodní nádrží vhodnou ke koupání se nachází na Janovičkách u Broumova. Připraveno je zde mnoho skvělých adrenalinových aktivit jako pumptrack, paddleboard, slackline, trampolína aj. Občerstvení v areálu je zajištěno. Provozovatelé Koupálo stále vylepšují, a tak i letos na nás jistě čeká nějaké překvapení. www.bcb-janovicky.cz/koupalo

Koupálo Janovičky

Zalew v polském Radkovic

Hezké přírodní koupaliště je od nás dostupné mimo jiné i na kole nebo pěšky přes Božanov–Studenou vodu. Kromě koupání se zde konají také koncerty a další kulturní program a k zapůjčení je vybavení pro vodní sporty. Zkusit si tu navíc můžete třeba plážový volejbal.

Meziměstí

Police nad Metují

Zalew

V Letním i Zimním Broumovsku tradičně uveřejňujeme kalendářium – obsáhlý seznam koncertů, výstav, divadelních představení, přednášek, besed a dalších společenských a kulturních akcí. V době uzávěrky letošního Letního Broumovska ale nikdo nedokáže říci, jaká omezení nás na jaře a v létě čekají. Akcí je připraveno opět velké množství a my věříme, že se téměř všechny podaří uskutečnit. Sledujte, prosím, všechny informační kanály měst, obcí a institucí Broumovska. Těšíme se na vás.

Region Broumovsko

tel.: 491 521 282, 733 739 728
www.broumovsko.cz

FB: www.facebook.com/Broumovsko
IG: www.instagram.com/broumovsko

Bike resort Broumovsko

www.bikeresort.broumovsko.cz
FB: www.facebook.com/bikeresortbroumovsko

Geopark Broumovsko

www.geopark.broumovsko.cz

Skalní města

www.skalnimesta.cz
FB: www.facebook.com/Skalnimesta.cz
IG: www.instagram.com/skalnimestacz

Kláster Broumov

prohlídkový okruh, tel.: 733 739 726
www.klasterbroumov.cz/cs/akce-v-klastere
FB: www.facebook.com/KlasterBroumov
IG: www.instagram.com/klasterbroumov

Dětská galerie Lapidárium

FB: www.facebook.com/detskagalerielapidarium/

Broumovské diskuse

FB: www.facebook.com/broumovskediskuse

Maiwaldova akademie

FB: www.facebook.com/maiwaldova.akademie/

ArtCafé Broumov

FB: www.facebook.com/artcafebroumov

Science Café

FB: www.facebook.com/sciencecafebroumov

Broumov

IC Broumov, tel.: 491 524 168
www.broumov-mesto.cz
FB: www.facebook.com/broumov

Police nad Metují

www.policko.cz
FB: www.facebook.com/pellyhodomy

Muzeum papírových modelů

www.mpmpm.cz
FB: www.facebook.com/MuzeumPapirovychModelu
IG: www.instagram.com/mpmpolice nad metuji

Muzeum města Police nad Metují

www.muzeumnachod.cz

Teplice nad Metují

www.teplicenadmetuji.cz

FB: www.facebook.com/mesto.tnm

IC Teplice nad Metují / Teplické skály

tel.: 491 581 197
www.teplickeskalys.eu
FB: www.facebook.com/Teplickeskalys.eu

Mezinárodní horolezecký

filmový festival
www.horolezeckyfestival.cz
FB: www.facebook.com/MHFFofficial

Adršpašské skály

TIC Adršpašské skály, tel.: 491 586 012
www.adrspasskeskaly.cz
FB: www.facebook.com/adrspasskeskaly
IG: www.instagram.com/adrspasskeskaly

Zámek Adršpach

tel.: 491 423 979
www.obecadrspach.cz
FB: www.facebook.com/zamekadrspace
IG: www.instagram.com/zamek_adrspace

Meziměstí

www.mezimesti.cz
Informační centrum, tel.: 702 014 026

Machov

www.machov-obec.cz

Stárvov

www.starkov.cz

Zimní Broumovsko

Jaká bude letošní zima? A jaké to bude v zimě na Broumovsku? Jediněčné! Všichni věříme, že tou dobou už zase budou výlety a cestování běžnou záležitostí. Těšíme se, že vaše návštěva Broumovska se už nebude řídit nutnými omezeními, ale jen vaší chutí k nám přijet, strávit tu prodloužený víkend nebo celý týden. Pro inspiraci vám chceme už teď, s dostatečným předstihem, představit i Broumovsko v zimním čase. Pokud chcete zažít boží klid, je náš kraj tím pravým místem... Vesničky po obou stranách Broumovských stěn se choulí pod závěsemi sněhu, ve skalních městech vládne hluboké ticho a výhledy z rozhleden a skalních srázů se zdají být nekonečné. Pod povrchem zdánlivého zimního spánku však plyne život místních obyvatel v obvyklém rytmu a vy se jej můžete zúčastnit. Skalní města jsou s průměrnou opatrností přístupná celoročně, desítky kilometrů pravidelně upravovaných běžeckých tras křížují celé Broumovsko, lyžovat zde můžete v několika skiareálech a výprava na sněžnicích do nitra Broumovských stěn může být velkým dobrodružstvím. Pokud nepatříte mezi turisty, kteří musí za den urazit velký počet kilometrů a nastoupat slušnou porci výškových metrů, můžete užívat boží klid v některé z příjemných kaváren či restaurací, kde vaří zdejší tradiční pokrmy z místních surovin. Ubytujete se v jednom z mnoha útulných hotelů či penzionů nebo přímo v broumovském klášteře v zrekonstruovaných mnišských celách. Klášter je ostatně pro návštěvníky otevřen celoročně, probíhají zde nejen prohlídky a výstavy, ale třeba i meditační kurzy.

**Čekáme vás v lepších časech
na Broumovsku.**

Letní Broumovsko. Vydává SDMB – Společnost pro destinační management Broumovska, o. p. s. v nákladu 10 000 ks. Odpovědný redaktor: Pavel Lisák, redakční rada: Denisa Dědová, Jaroslava Chaloupková, Zuzana Klimecká, Kateřina Ostradecká, Hana Pášmová, Nikola Plná, Beata Radoňová a Andrea Zákravská. Redakce textů: Jan Meier. Poděkování patří všem dalším přispěvatelům. Letní Broumovsko 2021 bylo vyrobeno za finanční podpory Královéhradeckého kraje. Grafický návrh, zlom a DTP Helis s. r. o., tisk Centrum služeb Broumov s. r. o., tiskárna Broumov.

REGION BROUMOVSKO

Navštivte romantická skalnatá zákoutí **Teplicko-adršpašska** (1), malebná údolí a příkré svahy **Policka** (2) či tichou **Broumovskou kotlinu** (3) s mnoha unikátními barokními památkami.

Informační centrum
Broumov

Internet: **www.broumov-mesto.cz**

Telefon: **491 524 168**

Informační centrum
Police nad Metují

Internet: **www.policko.cz**

Telefon: 491 421 501

Informační centrum
Teplice nad Metují

Internet: **www.teplickeskaly.eu**

Telefon: 491 581 197

Turistické informační centrum
Adršpašské skály

Internet: www.adrspasskeskaly.cz

Telefon: **491 586 012**

Informační centrum
Dolní Adršpach – zámek

Internet: **www.obecadrspach.cz**

Telefon: **491 423 979**

Informační centrum
Meziměstí

Telefon: **702 014 026**

www.broumovsko.cz